

Pismo Związku Polaków w Rumunii

Polonus

5 (316) 2023

Revista Uniunii Polonezilor din România

Święta majowe

Początek maja jest wyjątkowy dla Polaków w Polsce, ale i tych mieszkających poza granicami kraju. 1 maja przypada Święto Pracy, a po nim trzy polskie święta narodowe: 2 maja Dzień Polonii i Polaków za Granicą oraz Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej, a 3 maja Narodowe Święto Trzeciego Maja.

2 maja ma szczególne znaczenie dla Polaków z całego świata, mieszkających poza granicami ojczyzny. W tym dniu świętują Dzień Polonii i Polaków za Granicą, ustanowiony jako święto narodowe w 2002 r. w dowód uznania wielowiekowego dorobku i wkładu Polonii i Polaków mieszkających za granicą w odzyskanie przez Polskę niepodległości, za wierność i przywiązanie do polskości oraz pomoc krajowi w najtrudniejszych momentach.

Tego samego dnia Polacy obchodzą również Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej, ustanowiony jako narodowe święto w 2004 r. Co roku tego dnia Polacy z dumą manifestują przywiązanie do jednego z symboli narodowych, na przykład wywieszając polską flagę w oknach. Noszą także kokardę narodową czy uczestniczą w organizowanych z tej okazji wydarzeniach.

Sărbătorile lunii mai

Începutul lunii mai este un timp deosebit atât pentru polonezii din țară, cât și pentru cei din străinătate. Imediat după 1 mai – Ziua Muncii – urmează încă trei sărbători naționale: pe 2 mai sărbătorim Ziua Diasporei Poloneze și a Polonezilor din Străinătate și Ziua Drapelului Republicii Polone, iar pe 3 mai – Ziua Constituției din 3 Mai.

Ziua de 2 mai are o însemnătate deosebită pentru polonezii din întreaga lume, care locuiesc în afara granițelor Patriei. În această zi se sărbătorește Ziua Diasporei Poloneze și a Polonezilor din Străinătate, stabilită ca sărbătoare națională în anul 2002 ca recunoaștere pentru contribuția adusă de Diaspora Poloneză și Polonezii din Străinătate în obținerea independenței de către Polonia, pentru credința și atașamentul față de polonitate și ajutorul acordat țării în cele mai dificile momente.

În aceeași zi, polonezii sărbătoresc Ziua Drapelului Republicii Polone, stabilită ca sărbătoare națională în anul 2004. În această zi polonezii își exprimă propria mândrie națională față de unul din simbolurile naționale, de exemplu expunând în această zi drapelul polonez la ferestre. De asemenea, polonezii poartă în această zi cocarde naționale sau participă la evenimentele organizate cu această ocazie.

Z prezydentem RP Andrzejem Dudą od prawej: prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher, Victoria Longher, ks. Stanisław Jan Kucharek oraz Regina Kałuski ze Starej Huty na Bukowinie Północnej – odznaczona tego dnia Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi RP / Alături de președintele Republicii Polone Andrzej Duda, de la dreapta: președintele Uniunii Polonezilor din România Ghervazen Longher, Victoria Longher, pr. Stanislav Ioan Cucharec și Regina Kałuski din Stara Huta din Bucovina de Nord – decorată în acea zi cu Crucea de Cavalier a Ordinului de Merit al Republicii Polone

Na państwowe obchody Dnia Flagi RP i Dnia Polonii i Polaków za Granicą z udziałem Prezydenta RP co roku zapraszani są do Warszawy przedstawiciele Polonii z całego świata. Podobnie jak w latach ubiegłych w uroczystościach udział wzięli także prezes Związku Polaków w Rumunii, poseł z ramienia polskiej mniejszości w Parlamencie Rumunii Gerwazy Longher, a towarzyszyli mu małżonka Victoria Longher i ks. dr Stanisław Jan Kucharek – kapelan Polaków z diecezji Jassy. Najpierw na dziedzińcu Belwederu odbyła się ceremonia wręczenia przez prezydenta Andrzeja Dudę odznaczeń państwowych działaczom polonijnym, aktów nadania obywatelstwa polskiego oraz flag państwowych przedstawicielom organizacji i instytucji zasłużonych w działalności na rzecz wspierania Polonii i Polaków poza granicami kraju. Następnie odbyła się uroczystość podniesienia flagi państwowej na wieży zegarowej Zamku Królewskiego, po której para prezydencka tradycyjnie już rozdawała flagi zgromadzonym na planu Zamkowym.

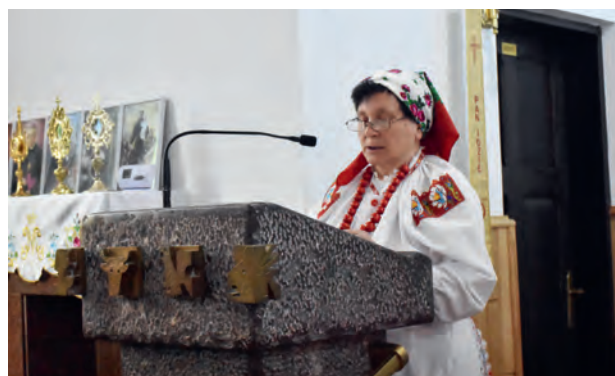
3 maja to dla Polaków kolejny ważny powód do świętowania. Upamiętnia uchwalenie Konstytucji 3 Maja w 1791 r. Powszechnie przyjmuje się, że była to pierwsza spisana konstytucja w Europie i druga na świecie, po konstytucji Stanów Zjednoczonych. Powstała w celu naprawy systemu politycznego Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Uznawana jest za bardzo postępowy jak na swoje czasy dokument. Konstytucja 3 Maja dawała Polakom nadzieję na utrzymanie niepodległości. Niestety obowiązywała tylko przez rok i dwa miesiące. Wkrótce potem nastąpił trzeci rozbiór i Polska przestała istnieć na mapie świata na 123 lata. Konstytucja 3 Maja stała się symbolem dążeń niepodległościowych narodu polskiego. Rocznica jej uchwalenia stała się pierwszym świętem narodowym ustanowionym w Polsce po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. W okresie komunistycznym święto zostało zdelegalizowane i przywrócone jako oficjalne święto w Polsce w 1990 r.

Jednocześnie z rocznicą uchwalenia Konstytucji 3 Maja obchodzone jest w Polsce od 1920 r. święto kościelne Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski. Wyraża ono wiarę w szczególną opiekę Matki Boskiej nad narodem polskim. Ten wyjątkowy kult Matki Bożej jako Królowej Polski znany jest w Polsce, ale też wszędzie tam, gdzie na świecie mieszkają Polacy. Jedynym jego przykładem w Rumunii jest kościół pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Wikszanach, który swój odpust obchodzi właśnie 3 maja.

La celebrările naționale organizate cu ocazia Zilei Drapelului Republicii Polone și a Zilei Diasporei Poloneze și a Polonezilor din Străinătate cu participarea Președintelui RP, în fiecare an sunt invitați la Varșovia reprezentanții diasporei poloneze din întreaga lume. La fel ca în anii precedenți, la evenimente a participat și președintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher, însoțit de soția sa, Victoria Longher și pr. dr. Stanislav Ioan Cucharec – capelanul polonezilor din dieceza de Iași. Mai întâi, în curtea Palatului Prezidențial „Belweder” a avut loc ceremonia în cadrul căreia președintele Andrzej Duda a înmănat decorații de stat unor activiști polonezi, acte de conferire a cetățeniei poloneze și drapele de stat reprezentanților organizațiilor și instituțiilor merituoase prin activitatea lor în sprijinul Poloniei și al polonezilor din străinătate. Mai apoi a avut loc ceremonia de arborare a drapelului de stat pe turnul cu ceas al Castelului Regal, după care cuplul prezidențial a distribuit în mod tradițional steagurile celor adunați în Piața Castelului.

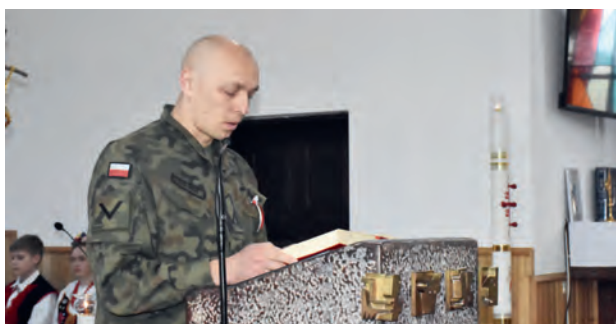
Pentru polonezi, ziua de 3 mai este un alt motiv important de sărbătoare. Comemorează adoptarea Constituției din 3 mai 1791. Aceasta este recunoscută ca fiind prima constituție scrisă din Europa și a doua din lume, după Constituția Statelor Unite ale Americii. A fost creată pentru a repara sistemul politic al Republicii celor Două Națiuni. Este considerată a fi un document foarte progresist pentru epoca sa. Constituția din 3 Mai le-a dat polonezilor speranța de a-și păstra independența. Din păcate, a fost în vigoare doar un an și două luni. A urmat în scurt timp cea de-a treia împărțire, iar Polonia a încetat să mai existe pe harta lumii timp de 123 de ani. Constituția din 3 Mai a devenit un simbol al aspirațiilor de independență ale națiunii poloneze. Aniversarea adoptării sale a devenit prima sărbătoare națională instituită în Polonia după independența din 1918. În timpul perioadei comuniste, sărbătoarea a fost scoasă în afara legii și a fost restabilită ca sărbătoare oficială în Polonia în 1990.

În același timp cu sărbătorirea Zilei Constituției din 3 Mai, în Polonia, din anul 1920 se celebrează sărbătoarea religioasă Preasfânta Fecioară Maria, Regina Poloniei. Această sărbătoare exprimă credința în protecția specială a Maicii Domnului asupra națiunii poloneze. Acest cult deosebit al Mariei ca Preasfânta Fecioară Maria, Regina Poloniei este cunoscut în Polonia, dar și peste tot în lume unde trăiesc polonezi. În România, biserica dedicată acestei sărbători este biserica „Preasfânta Fecioară Maria, Regina Poloniei” din Vicșani care își celebrează hramul tocmai pe 3 mai.

Tradycyjnie już Polacy mieszkający na Bukowinie wszystkie te dni świętują w Pojanie Mikuli. Tegoroczne uroczystości odbyły się 13 maja. Zgromadziły mieszkańców Pojany Mikuli oraz prezesów i przedstawicieli wszystkich bukowińskich organizacji lokalnych Związku Polaków w Rumunii. Udział w nich wzięli także goście: chargé d'affaires Ambasady RP w Bukareszcie Natalia Piotrowska oraz konsul RP w Bukareszcie Jarosław Szkirpan, podsekretarz stanu w Ministerstwie Inwestycji i Projektów Europejskich Doina Iacoban, wojewoda suczawski Gheorghe Alexandru Moldovan, wiceprzewodniczący Rady Województwa Suczawa Niculai Barbă, radca w Arcybiskupstwie Suczawy i Radowiec ks. Mihai Cobziuc, dyrektor Kopalni Soli w Kaczyce Radu Dîrțu, delegacja XII zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego stacjonującego w Krajowej z zastępcą dowódcy mjr. Łukaszem Smolnikiem. Gospodarzem uroczystości był prezes Związku Polaków w Rumunii, poseł Gerwazy Longher z małżonką Victorią Longher.

În mod tradițional polonezii din Bucovina sărbătoresc toate aceste zile în Poiana Micului. Anul acesta evenimentul a avut loc pe 13 mai. Au participat locuitorii din Poiana Micului, precum și președinții și reprezentanții tuturor organizațiilor locale din Bucovina ale Uniunii Polonezilor din România. Oaspeții noștri au fost: chargé d'affaires al Ambasadei RP la București Natalia Piotrowska și consulul RP la București Jarosław Szkirpan, subsecretarul de stat din cadrul Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene Doina Iacoban, prefectul județului Suceava Gheorghe Alexandru Moldovan, vicepreședintele Consiliului Județean Suceava Niculai Barbă, consilierul eparhial în cadrul Cancelariei Eparhiale a Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților pr. Mihai Cobziuc, directorul Salinei Cacica Radu Dîrțu, delegația schimbului XII al Contingentului Militar Polonez care staționează la Craiova în frunte cu comandantul adjunct, maiorul Łukasz Smolnik. Gazda evenimentului a fost președintele Uniunii Polonezilor din România, deputatul Ghervazen Longher împreună cu soția Victoria Longher.

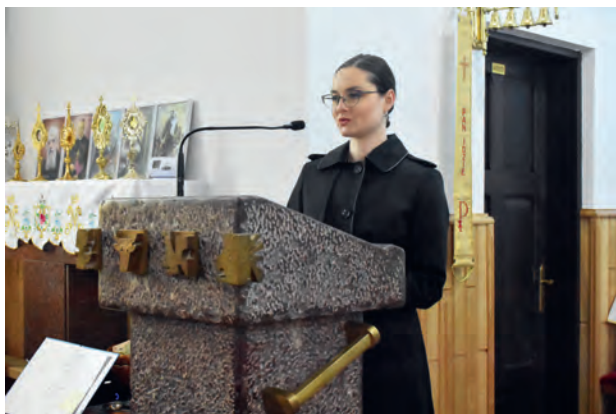

Obchody rozpoczęły się Mszą św. w kościele pw. św. Jana Pawła II, której przewodniczył kapelan Polaków z diecezji Jassy ks. dr Stanisław Jan Kucharek. Liturgię koncelebrowali dziekan Bukowiny ks. Alois Farțadi, kapelan Polskiego Kontyngentu Wojskowego stacjonującego w Krajowej ks. por. Albert Adamczyk oraz proboszcz parafii w Pojanie Mikuli ks. Alin-Cătălin Butnaru. Kazanie wygłosił kapelan ks. por. Albert Adamczyk. Rozpoczął je od rozważań o Najświętszej Maryi Pannie Królowej Polski, którą Polacy czczą 3 maja i przypisują jej opiekę w najtrudniejszych dla narodu momentach historycznych. „Służebnica Boża Wanda Malczewska przekazuje nam takie oto przesłanie od Matki Najświętszej, która powiedziała do niej: pragnę widzieć naród polski szczęśliwym, ale niech też Polacy do tego rękę przykładają” – powiedział między innymi. I przekonywał w dalszej części kazania: „To jest ogromne zadanie dla nas wszystkich, dla wszystkich Polek i Polaków i to zarówno żyjących w kraju, jak i na emigracji. To wielkie zadanie, abyśmy tych wartości, które od wieków były i są siłą naszego narodu zawsze bronili, byśmy nigdy nie pozwolili ich sobie wyrwać z naszych serc, byśmy naszą wiarę, tradycję, historię, kulturę – to wszystko co stanowi o tożsamości naszego narodu otaczali opieką, pielęgowali i przekazywali kolejnym pokoleniom”.

Evenimentul a început cu Sfânta Liturghie la biserica „Sfântul Ioan Paul al II-lea” care a fost prezidată de pr. dr. Stanislav Ioan Cucharec, capelanul polonezilor din dieceza de Iași. Au concelebrat pr. Alois Farțadi, decan de Bucovina, pr. lt. Albert Adamczyk, capelanul Contingentului Militar Polonez care staționează la Craiova și pr. Alin-Cătălin Butnaru, parohul din Poiana Micului. Omilia a fost rostită de capelanul Contingentului Militar Polonez, pr. lt. Albert Adamczyk. Predica a început printr-o reflecție asupra Preasfintei Fecioare Maria, Regina Poloniei pe care polonezii o sărbătoresc pe 3 mai și atribuie protecției sale cele mai dificile momente istorice ale națiunii. „Slujitoarea Domnului, Wanda Malczewska ne transmite acest mesaj de la Sfânta Fecioară Maria, care i-a spus: Vreau să văd națiunea poloneză fericită, dar să contribuie și ea la acest lucru”, a spus el printre altele. Apoi a argumentat: „Aceasta este o sarcină uriașă pentru noi toți, pentru toți polonezii și polonezele, atât pentru cei care trăiesc în țară, cât și pentru cei din emigrație. Este o sarcină uriașă pentru noi să apărăm mereu valorile care au fost și sunt forța națiunii noastre timp de secole, să nu permitem niciodată ca acestea să fie smulse din inimile noastre, să ne protejăm și să ne cultivăm credința, tradiția, istoria, cultura – tot ceea ce constituie identitatea națiunii noastre, și să le transmitem generațiilor viitoare”.

Pod koniec Mszy św. do obecnych zwróciła się chargé d'affaires Ambasady RP w Bukareszcie Natalia Piotrowska, która wyraziła radość ze spotkania z Polonią bukowińską przy tej okazji, nazywając ją kolebką i sercem Polonii rumuńskiej, mogącą służyć za przykład przywiązania do ojczyzny. „Polonia w Rumunii uchodzi w Polsce za przykład dobrze funkcjonującej, zgodnej i szanującej się Polonii” – powiedziała między innymi. Złożyła także życzenia z okazji Dnia Polonii i Polaków za Granicą.

Major Łukasz Smolnik odczytał natomiast słowa nieobecnej niestety mjr Katarzyny Lachowicz, dowódcy XII zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego z Krajowej, która przypominała ważną prawdę, że „ojczyzna nie jest dobrem danym nam raz na zawsze. Jest wielkim zbiorowym obowiązkiem. Obowiązkiem, który nosi się w sercu”. W nawiązaniu zaś do Dnia Polonii i Polaków za Granicą napisała: „2 maja obchodzimy dzień dzieci naszej ojczyzny, które niczym kamienie zostały rozsypane po świecie. Dzień nasion rozsianych na obczyźnie, by paść na ziemię na tyle żyzną, by móc wykiełkować i by w sercu zakwitła Polska. Zbudowaliście tutaj małą Polskę (...), piękną pięknem waszych polskich serc. Jesteśmy zaszczytzeni, że możemy być tu z wami i uczestniczyć w waszym święcie i przez parę dni oddychać tą pięknie celebrowaną polskością”.

La finalul Sfintei Liturghii celor prezenți s-a adresat chargé d'affaires al Ambasadei RP la București, Natalia Piotrowska care și-a exprimat bucuria de a se fi întâlnit cu această ocazie cu diaspora poloneză din Bucovina numind-o leagănul și inima diasporei poloneze din România, care poate fi un exemplu de atașament față de Patrie. „Comunitatea poloneză din România este privită în Polonia ca un exemplu de comunitate poloneză funcțională, consensuală și respectuoasă”, a spus ea, printre altele. De asemenea, ea a adresat urări cu ocazia Zilei Diasporei Poloneze și a Polonezilor din Străinătate.

În schimb, maiorul Łukasz Smolnik a dat citire cuvântului maiorului Katarzyna Lachowicz, comandantului celui de-al XII-lea schimb al Contingentului Militar Polonez ce staționează la Craiova, care din păcate a lipsit de la eveniment. Aceasta a amintit un adevăr important și anume acela că „Patria nu este un bun care ne-a fost dat pentru totdeauna. Este o mare responsabilitate comună. O responsabilitate care se păstrează în inimă”. În legătură cu Ziua Diasporei Poloneze și a Polonezilor din Străinătate, aceasta a scris: „pe 2 mai îi sărbătorim pe copiii patriei noastre care, ca niște pietre, au fost împrăștiate prin lume. O zi a semințelor împrăștiate peste hotare pentru a cădea pe un sol suficient de fertil pentru a încolți și pentru ca Polonia să înflorească în inimile voastre. Ați construit aici o mică Polonie (...), frumoasă prin frumusețea inimilor voastre poloneze. Suntem onorați să fim aici, alături de voi, să participăm la sărbătoarea voastră și pentru câteva zile să respirăm această celebrare frumoasă a polonității”.

Na zakończenie liturgii ks. dr Stanisław Jan Kucharek przyjął podziękowania, kwiaty i życzenia od Związku Polaków w Rumunii, parafian z Pojany Mikuli oraz obecnych gości. 9 maja obchodził bowiem jubileusz 50-lecia swoich urodzin. Mszę św. odprawił również w osobistej intencji, w intencji swoich rodziców i rodzeństwa. Co znaczące, urodził się i wychował właśnie w Pojanie Mikuli. Jest obecnie jedynym w Rumunii duchownym posługującym w języku polskim. Przywiązuje ogromną wagę do kultywowania języka polskiego i tradycji. Związek Polaków w Rumunii i Polonia bukowińska wiele mu zawdzięczają. W kwietniu ubiegłego roku został mianowany kapelanem Polaków z diecezji Jassy.

La finalul Sfintei Liturghii, preotului dr. Stanislav Ioan Cucharec i s-au adresat mulțumiri, urări și i s-au oferit flori din partea Uniunii Polonezilor din România, a credincioșilor din Poiana Micului și a oaspeților prezenți. Pe 9 mai și-a sărbătorit jubileul de 50 de ani. Sfânta Liturghie a celebrat-o și în intenția sa personală, în intenția părinților și fraților săi. Ceea ce este important este faptul că s-a născut și a copilărit tocmai în Poiana Micului. În prezent este unicul preot din România care slujește în limba polonă. El acordă o mare importanță cultivării limbii și tradițiilor poloneze. Uniunea Polonezilor din România și comunitatea poloneză din Bucovina îi datorează mult. În luna aprilie anul trecut, a fost numit capelan al polonezilor din dieceza de Iași.

Po Mszy św. na dziedzińcu kościoła przemawiali także podsekretarz stanu Doina Iacoban, wojewoda Gheorghe Alexandru Moldovan i wiceprzewodniczący Rady Wojewódzkiej Niculai Barbă. Wystąpiły też zespoły „Mała Pojana” z Pojany Mikuli i „Sołonzanka” z Nowego Sołońca. Tadcyczny piknik odbył się natomiast przy miejscowym Domu Polskim.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

După Sfânta Liturghie, în curtea bisericii, au mai luat cuvântul subsecretarul de stat Doina Iacoban, prefectul Gheorghe Alexandru Moldovan și vicepreședintele Consiliului Județean Niculai Barbă, iar ansamblurile „Mała Pojana” din Poiana Micului și „Sołonzanka” din Solonețu Nou au prezentat un scurt moment artistic. Evenimentul s-a încheiat cu tradiționalul picnic la Casa Polonă din localitate.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Foto: Ștefania Carmen Dorosceac

Wizyta ministra Andrzeja Dery w Rumunii

Tuż przed obchodami świąt majowych minister Andrzej Dera, sekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP, przebywał z wizytą w Rumunii i na Ukrainie. W Kancelarii Prezydenta RP pełni on między innymi merytoryczny nadzór nad Biurem Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą. Towarzyszył mu dyrektor generalny Służby Zagranicznej Maciej Karasiński.

26 kwietnia w Domu Polskim w Nowym Sołońcu minister Andrzej Dera spotkał się z prezesem Związku Polaków w Rumunii, posłem Gerwazym

Vizita ministrului Andrei Dera în România

Chiar înainte de sărbătorile naționale din luna mai, secretarul de stat în cadrul Cancelariei Președintelui Republicii Polone, ministrul Andrzej Dera, care printre altele controlează activitatea Biroului de Colaborare cu Diaspora și Polonezii din Străinătate, însoțit de directorul general al Serviciului de Externe, domnul Maciej Karasiński, a vizitat România și Ucraina.

Pe data de 26 aprilie, la Casa Polonă din Solonețu Nou, ministrul Andrzej Dera s-a întâlnit cu președintele Uniunii Polonezilor din România, deputatul Ghervazen Longher. La întâlnire au participat, de

Longherem. W spotkaniu uczestniczyli również chargé d'affaires Ambasady RP w Bukareszcie Natalia Piotrowska, konsul RP w Bukareszcie Jarosław Szkirpan, wiceprezesa Związku Polaków w Rumunii, kapelan Polaków z diecezji Jassy i proboszcz parafii w Nowym Sołońcu ks. dr Stanisław Jan Kucharek, małżonka prezesa Związku Polaków w Rumunii Victoria Longher oraz kierowniczka zespołu „Sołonzanka” i prezes organizacji lokalnej w Nowym Sołońcu Ana Zielonka. Obecny był także zespół „Sołonzanka”, który zaprezentował gościom krótki program artystyczny.

27 kwietnia minister Andrzej Dera przebywał na Ukrainie. Odwiedził Kamieniec Podolski i Czerniowce, gdzie w siedzibie Towarzystwa Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza spotkał się z przedstawicielami polskiej społeczności.

28 kwietnia natomiast minister Andrzej Dera w towarzystwie konsula Jarosława Szkirpana i prezesa Gerwazego Longhera obejrzał Dom Polski w Moarze, który oddany zostanie do użytku pod koniec tego roku. Złożył potem kwiaty i zapalił znicze na grobie żołnierza z kampanii wrześniowej Pawła Krukara, pochowanego na suczawskim cmentarzu Pacea i odwiedził także groby działaczy polonijnych Antoniego Rojowskiego i Stanisławy Jakimowskiej. Odwiedził potem także Dom Polski w Suczawie.

Podczas obu spotkań – w Nowym Sołońcu i Suczawie – rozmawiano przede wszystkim o Polonii mieszkającej w Rumunii, o działalności i dokonaniach Związku Polaków w Rumunii, o wsparciu państwa polskiego. Poruszono także kwestię bardzo aktywnej pomocy i wsparcia ze strony Polonii rumuńskiej dla Ukraińców uciekających przed wojną.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Foto: Ștefania Carmen Dorosceac

asemenea: chargé d'affaires al Ambasadei Polone la București, Natalia Piotrowska, consulul RP la București, Jarosław Szkirpan, vicepreședinții Uniunii Polonezilor din România, capelanul polonezilor din dieceza de Iași și paroh la Solonețu Nou, pr. dr. Stanislav Ioan Cucharec, soția președintelui Uniunii, Victoria Longher, coordonatoarea ansamblului „Sołonzanka” și președinta organizației locale din Solonețu Nou, Ana Zielonka. De asemenea, a fost prezent ansamblul „Sołonzanka”, care a prezentat oaspeților un scurt program artistic.

Pe 27 aprilie, ministrul Andrzej Dera s-a deplasat în Ucraina. A vizitat Camenița și Cernăuți, unde s-a întâlnit cu reprezentanți ai comunității poloneze la sediul Societății Culturale Poloneze „Adam Mickiewicz”.

Pe data de 28 aprilie, ministrul Andrzej Dera, însoțit de consulul Jarosław Szkirpan și de președintele Ghervazen Longher, a vizitat Casa Polonă din Moara, care va fi inaugurată la sfârșitul acestui an. Apoi, a depus flori și a aprins lumânări la mormântul unui soldat din campania din septembrie 1939, Paweł Krukar, care este înmormântat în cimitirul Pacea din Suceava, și a vizitat și mormintele unor personalități remarcabile pentru diaspora polonă din România: Antoni Rojowski și Stanisława Jakimowska. Apoi și-a continuat vizita la Casa Polonă din Suceava.

În cadrul ambelor întâlniri – la Solonețu Nou și la Suceava – principalele subiecte discutate au fost despre comunitatea poloneză care trăiește în România, despre activitățile și realizările Uniunii Polonezilor din România și sprijinul din partea statului polonez. De asemenea, a fost adus în discuție ajutorul și sprijinul foarte activ din partea diasporei poloneze din România pentru ucrainenii care au fugit din calea războiului.

Trad. Ștefania Carmen Dorosceac

Radni Wielkopolskiego Sejmiku Samorządowego z wizytą na Bukowinie

Pomysł wizyty studyjnej radnych Komisji Edukacji Sejmiku Samorządowego Województwa Wielkopolskiego zrodził się w 2022 r. Zainspirowany został przez dyrektora Departamentu Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego Dorotę Kinal, a wynikał po części z organizacji Targów Edukacyjnych w marcu ubiegłego roku. W czasie ich trwania bowiem rozstrzygany był konkurs pod tytułem – Polacy znani w... Rumunii.

Membrii Consiliului Voievodatului Wielkopolska în vizită în Bucovina

Ideea unei vizite de studiu a consilierilor Comisiei Educației a Consiliului Voievodatului Wielkopolska s-a născut în anul 2022. A fost sugerată de către directorul Departamentului de Educație și Știință al Consiliului Voievodatului Wielkopolska, Dorota Kinal și a rezultat în parte din organizarea Târgurilor Educaționale din martie anul trecut. În cadrul acestora a fost organizat un concurs – Polonezi cunoscuți în... România. Restricțiile din cauza covidului au fă-

Obostrzenia covidowe sprawiły, że realizacja tego przedsięwzięcia możliwa była dopiero w roku obecnym. O przygotowanie tej wizyty poproszono autora niniejszej relacji.

Wizyta miała miejsce w dniach 19-23 kwietnia 2023 r. W skład delegacji Komisji Edukacji Sejmiku Samorządowego Województwa Wielkopolskiego weszli: Filip Kaczmarek – przewodniczący Komisji, Agnieszka Witucka-Grzechowiak, Patrycja Przybylska, Łucja Zielińska i Andrzej Plichta. Departament Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego reprezentowała wicedyrektor Janina Golik. Skład delegacji uzupełniła Klaudia Maniak-Howorska z kancelarii Sejmiku.

Pierwszy roboczy dzień wizyty studyjnej (20 kwietnia) obejmował kilka punktów programu. Rozpoczął się od wizyty w Szkole Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Nowym Soku, gdzie członkowie delegacji przyglądali się lekcji języka polskiego prowadzonej przez Marię Ostrowski-Chahula. Dzieci zaprezentowały swoje umiejętności w czytaniu po polsku, również swoją wiedzę na temat ochrony środowiska (zbliżał się Dzień Ziemi). Następnie w pokoju nauczycielskim toczyły się rozmowy o systemie edukacji w Rumunii, o sytuacji polskich dzieci w trybach tego systemu, ale także o potrzebach nauczycieli i dzieci.

Drugim punktem była wizyta w Szkole Podstawowej im. Krystyny Bochenek w Pojanie Mikuli. Tu o samej szkole, o nauczaniu polskich dzieci, o ich funkcjonowaniu w placówce wspólnie z dziećmi rumuńskimi opowiadała nauczycielka Edwiga Molner. Oprócz tego delegacja zwiedziła szkołę, obejrzała klasy, przyglądając się ich wyposażeniu. Szczególne wrażenie zrobiła pracownia języka polskiego. Udało się również podejrzeć próbę tańców polskich ćwiczonych przez młodzież w jednej z klas.

Druga część dnia poświęcona została zwiedzaniu. Najpierw delegacja udała się do Voronețu, gdzie miała możliwość zobaczenia jednego z malowanych monastyrów, z których słynie Bukowina. Następnym celem była Kaczyka – wieś, którą pod koniec XVIII w. zasiedlili górnicy solni z Bochni. Delegacja odwiedziła również bazylikę, która jest ważnym centrum religijnym dla Polaków w tej części Rumunii.

Wieczorem w Domu Polskim w Nowym Soku odbyła się uroczysta kolacja, na którą przybył Gerwazy Longher – prezes Związku Polaków w Rumunii i równocześnie poseł do parlamentu rumuńskiego. Towarzyszyli mu żona Victoria oraz ks. dr Stanisław Kucharek – proboszcz parafii w Nowym

cut posibilă realizarea acestui proiect abia în acest an. Autorul acestui articol a fost rugat să pregătească această vizită.

Vizita a avut loc în perioada 19-23 aprilie 2023. În componența delegației Comisiei Educației a Consiliului Voievodatului Wielkopolska au intrat: Filip Kaczmarek – directorul Comisiei, Agnieszka Witucka-Grzechowiak, Patrycja Przybylska, Łucja Zielińska și Andrzej Plichta. Departamentul de Educație și Știință al Consiliului Voievodatului Wielkopolska a fost reprezentat de către directorul adjunct, Janina Golik. Delegația a fost completată de Klaudia Maniak-Howorska, de la cancelaria Consiliului Voievodatului.

Prima zi de lucru a vizitei de studiu (20 aprilie) a inclus mai multe puncte în program. A început cu o vizită la Școala Gimnazială „Henryk Sienkiewicz” din Solonețu Nou unde membri delegației au asistat la o lecție de limba polonă predată de Maria Ostrowski-Chahula. Copiii și-au prezentat cunoștințele în ceea ce privește cititul în limba polonă, dar și cunoștințele lor pe tema protejării mediului (se apropia Ziua Pământului). Mai apoi în cancelarie au avut loc discuții despre sistemul de învățământ din România, despre situația copiilor polonezi în cadrul acestui sistem, dar și despre nevoile profesorilor și ale copiilor.

Al doilea punct a fost vizita la Școala Gimnazială „Krystyna Bochenek” din Poiana Micului. Aici, profesoara Edwiga Molner a vorbit despre școala în sine, despre educația copiilor polonezi și despre modul în care aceștia funcționează împreună cu copiii români. În plus, delegația a făcut un tur al școlii, a văzut sălile de clasă și dotările existente. Laboratorul de limba polonă a fost deosebit de impresionant. De asemenea, a existat posibilitatea participării la o repetiție de dansuri poloneze practicate de tinerii din una dintre clase.

A doua parte a zilei a fost dedicată obiectivelor turistice. Mai întâi delegația a vizitat Voronețul unde a avut posibilitatea să admire una dintre mănăstirile pictate pentru care Bucovina este renumită. Următorul punct a fost Cacica – sat care a fost populat la finalul sec. al XVIII-lea de mineri din Bochnia. De asemenea, delegația a vizitat și bazilica care este cel mai important centru religios pentru polonezii din această parte a României.

Seara, la Casa Polonă din Solonețu Nou a avut loc cina festivă la care a participat și Ghervazen Longher – președintele Uniunii Polonezilor din România și deputat în Parlamentul României. A fost însoțit de soția sa, Victoria și de pr. dr. Stanislav Cucharec – pa-

Solońcu. Przed kolacją przed zebranymi zaprezentowała się część zespołu „Solończanka”, kierowanego przez Anę Zielonkę. Dzieci zaprezentowały kilka piosenek i tańców polskich górali bukowińskich. W czasie kolacji prowadzone były rozmowy dotyczące sytuacji Polaków w Rumunii, zarówno w wymiarze współczesnym, jak również historycznym.

Dzień drugi (21 kwietnia) rozpoczął się wizytą w Colegiu im. Alexandru cel Bun w Gura Humorului – szkole średniej, w której uczy się też polska młodzież. Po rozmowie z dyrektorem szkoły Mihaelą Ursaciuc o samej placówce, o projektach międzynarodowych, o współpracy ze Związkiem Polaków w Rumunii delegacja zwiedziła budynek szkoły, zaglądając również na lekcje. W trakcie zwiedzania była jeszcze możliwość wymiany poglądów i doświadczeń.

Następnie delegacja udała się do Suczawy, do Domu Polskiego, gdzie prezes Związku Polaków w Rumunii zapoznał wizytujących z dziejami organizacji polonijnej oraz aktualną sytuacją i działaniami na terenie Rumunii i poza jej granicami. Rozmowa dotyczyła również sytuacji Polaków w Rumunii, jako jednej z wielu mniejszości narodowych, o jej reprezentowaniu w parlamencie rumuńskim. Po wizycie delegacja udała się na miejscową twierdzę, którą niegdyś próbował zdobyć król Jan Olbracht.

Trzeci, ostatni dzień upłynął – zgodnie z założeniami programowymi wizyty – na zwiedzaniu miejsc związanych z Polakami i polskością. Pierwszym obiektem były ruiny katolickiej katedry w Baia. Wybudowano ją w XV w. dla polskiej księżniczki Małgorzaty – żony hospodara mołdawskiego Aleksandra Dobrego. Następnie na trasie pojawił się Bicz – miasteczko, w którym w czasie II wojny przebywał jako uchodźca prezydent Polski Ignacy Mościcki.

Dla polskiej delegacji było to z pewnością odkrywcze wydarzenie. W Polsce bowiem panuje stereotypowe postrzeganie Rumunii. Mało kto wie również, że od kilku wieków zamieszkują w niej Polacy. Ze strony polskiej delegacji pojawiły się deklaracje współpracy Urzędu Marszałkowskiego i Sejmiku Samorządowego Województwa Wielkopolskiego ze Związkiem Polaków w Rumunii. Radni zadeklarowali także wsparcie merytoryczne i materialne dla rumuńskich Polaków. Pierwsze kroki w tym zakresie zostały podjęte zaraz po powrocie. Ich efekty już niedługo...

Piotr Goldyn

rohuł din Solonețu Nou. Înainte de cină, o parte din membrii ansamblului „Solończanka” condus de Ana Zielonka a oferit celor prezenți un spectacol. Copiii au prezentat câteva cântece și dansuri ale muntenilor polonezi din Bucovina. În timpul cinei s-au purtat discuții despre situația polonezilor din România, atât în termeni contemporani, cât și în termeni istorici.

A doua zi (21 aprilie) a început cu vizita la Colegiul „Alexandru cel Bun” din Gura Humorului – școală în care învață și tineri polonezi. După discuția cu directorul școlii, Mihaela Ursaciuc, despre instituția în sine, despre proiectele internaționale, despre colaborarea cu Uniunea Polonezilor din România, delegația a vizitat clădirea școlii, participând și la o lecție. În timpul vizitei a existat și posibilitatea unui schimb de opinii și experiențe.

Mai apoi delegația a plecat la Suceava, la Casa Polonă unde președintele Uniunii Polonezilor din România a prezentat vizitatorilor istoria organizației, precum și actuala situație și activitățile întreprinse pe teritoriul României și în afara granițelor ei. Discuția a cuprins și situația polonezilor din România, ca fiind una din numeroasele minorități naționale, despre reprezentarea ei în Parlamentul României. După vizită, delegația a plecat la cetatea de scaun din localitate, pe care regele Ioan I Albert a încercat să o cucerească.

A treia, și ultima zi a fost dedicată – conform programului – vizitării unor locuri legate de polonezi și de polonitate. Primul obiectiv vizitat au fost ruinele catedralei catolice din Baia. Aceasta a fost construită în secolul al XV-lea pentru prințesa Margareta care a avut origini poloneze – soția voievodului Alexandru cel Bun. Următorul punct de pe itinerar a fost Biczul, un oraș în care președintele polonez Ignacy Mościcki a fost găzduit ca refugiat în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial.

Cu siguranță, pentru delegația poloneză acesta a fost un eveniment revelator. În Polonia, există o percepție stereotipică a României. Puțini oameni știu, de asemenea, că polonezi trăiesc acolo de câteva secole. Din partea delegației poloneze au fost formulate declarații despre o eventuală colaborare între Instituția Mareșalului și Consiliul Voievodului Wielkopolska și Uniunea Polonezilor din România. Consilierii au promis, de asemenea, sprijin substanțial și material pentru polonezii din România. Primii pași în acest sens au fost făcuți imediat după întoarcerea lor în Polonia. Efectele acestora vor fi vizibile în curând...

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

DIN VIAȚA DECANATULUI DE BUCOVINA

Hram la Vișani

Pe 7 mai a avut loc hramul bisericii romano-catolice „Sf. Fecioară Maria, Regina Poloniei” din Vișani, primul hram din decanatul de Bucovina. Acesta deschide lista celebrărilor hramurilor din decanatul de Bucovina.

Sărbătoarea Sf. Fecioară Maria, Regina Poloniei a fost stabilită de către papa Benedict al XV-lea în anul 1920, la cererea episcopilor polonezi, după dobândirea independenței țării. Cultului Preasfintei Fecioare Maria, Regina Poloniei i-au fost atribuite mai multe evenimente importante: apărarea mănăstirii de la Jasna Góra în fața asediului suedezilor din 1655 sau jurământul regelui Ioan Cazimir al II-lea și proclamarea Sfintei Fecioare Maria ca Regină a Poloniei în anul 1656. Acest cult deosebit al Mariei ca Preasfânta Fecioară Maria, Regina Poloniei apare în

Z ŻYCIA DEKANATU BUKOWIŃSKIEGO

Odpust w Wikszanach

7 maja katolicy z Wikszan obchodzili odpust w swoim kościele pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski, pierwszy odpust w dekanacie bukowińskim.

Święto Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski zostało ustanowione przez papieża Benedykta XV w 1920 r. na prośbę polskich biskupów po odzyskaniu przez Polskę niepodległości. Kult Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski związany jest z kilkoma ważnymi wydarzeniami historycznymi: obroną Jasnej Góry podczas potopu szwedzkiego w 1655 r. czy ślubami lwowskimi króla Jana Kazimierza, który podczas potopu szwedzkiego powierzył Polskę opiece Matki Bożej w 1656 r. Ten szczególnie kult Maryi jako Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski występuje w Polsce oraz w polskich i polonijnych parafiach za granicą.

Polonia, dar și în parohiile poloneze și ale diasporei poloneze din străinătate.

Biserica din Vicșani a fost construită în anul 1910 și este singura biserică romano-catolică din România a cărei patroană este Sfânta Fecioară Maria, Regina Poloniei.

Ziua Tineretului

În data de 6 mai a avut loc celebrarea Zilei Tineretului din decanatul de Bucovina care s-a desfășurat în Siret. Celebrările, care au avut loc la biserica „Nașterea Sf. Fecioare Maria”, au început la ora 10:00 cu rugăciunea de început și un scurt istoric al comunității creștine catolice din Siret. La ora 11:00 a avut loc Sfânta Liturghie celebrată de pr. Alois Farțadi, decan de Bucovina. Programul a continuat cu prezentarea comunității surorilor Dominica din Siret și cateheze. Tema din acest an a fost: „Ridicându-se, Maria s-a dus în grabă” (Lc 1,39), astfel continuându-se itinerarul dorit de Sfântul Părinte care are în centru îndemnul „ridică-te!”, expresie care are și semnificația de a învia, de a se trezi la viață.

La această celebrare a participat capelanul polonezilor din dieceza de Iași, pr. dr. Stanislav Ioan Cucharec, precum și preoții din parohiile decanatului însoțiți de tinerii. În cadrul liturghiei s-a dat citire unui fragment din mesajul Preasfințitului Iosif Păuleț care a transmis următoarele: „Fiți făuritori ai păcii! În aceste timpuri atât de tulburi nu ezit să vă îndemn să fiți făuritori ai păcii! Voi puteți face atât de mult în privința aceasta! Oriunde sunteți, în familie, la școală, la locul de muncă, în momentele de distracție, în timpul voluntariatului etc., îngrijiți-vă să evitați orice gând rău despre alții, orice cuvânt jignitor, orice atitudine nerespectuoasă! Grăbiți-vă să construiți pacea prin gesturi mici, dar care dăinuie veșnic! Grăbiți-vă să puneți iubirea voastră acolo unde este ură, dezbinare, tristețe, disperare. Grăbiți-vă să dăruiați prietenie, înțelegere, ajutor, bucurie și entuziasm! Duhul Sfânt, duhul păcii, să facă din fiecare dintre voi instrumente ale păcii!

Dragi tineri, Ziua Tineretului la nivel diecezan celebrată în decanate să vă ajute să creșteți după dorința lui Cristos, să vă trăiți credința cu fidelitate și să fiți o bucurie pentru comunitățile noastre! Mă rog pentru ca voi să primiți toate aceste daruri și pentru ca ele să dea roade îmbelșugate în viața voastră”.

Pe tot parcursul liturghiei, corul tinerilor a fost dirijat de către Bronisław Anton Babiaș.

Pe baza: www.tinericonectati.ro

Kościół w Wikszanach wzniesiony został w 1910 r. i jest jedynym w Rumunii, którego patronką jest Najświętsza Maryja Panna Królowa Polski.

Dni Młodzieży

Tegoroczne Dni Młodzieży w dekanacie bukowinśkim odbyły się 6 maja w kościele pw. Narodzenia NMP w Serecie. Rozpoczęły się o godz. 10:00 modlitwą i prezentacją historii wspólnoty katolickiej w Serecie. O godz. 11:00 Mszy św. przewodniczył dziekan Bukowiny ks. Alois Farțadi. W programie była także prezentacja wspólnoty zakonnej sióstr dominikanek z Seretu i katechezy. Hasłem przewodnim były słowa: „Maryja wybrała się i poszła z pośpiechem” (Łk 1,39), będące kontynuacją planu wyznaczonego przez Ojca Świętego, w którego centrum znajduje się zawołanie: „powstań!”, które ma również znaczenie zmartwychwstania, przebudzenia do życia.

W Dniach Młodzieży uczestniczyli także kapelan Polaków z diecezji Jassy ks. dr Stanisław Jan Kucharek oraz duchowni z parafii z całego dekanatu wraz z młodzieżą. Podczas Mszy św. odczytano fragment listu JE biskupa Iosifa Păuleța: „Bądźcie budowniczymi pokoju! W tych niespokojnych czasach bez wahania wzywam was, byście byli budowniczymi pokoju! Możecie zrobić tak wiele! Gdziekolwiek jesteście, w rodzinie, w szkole, w miejscu pracy, podczas spędzania wolnego czasu, jako wolontariusze itd. starajcie się unikać złych myśli o innych, obraźliwych słów, lekceważącej postawy! Śpieszcie się budować pokój poprzez małe gesty, które trwają wiecznie! Śpieszcie się nieść miłość tam, gdzie panuje nienawiść, podziały, smutek i rozpacz. Śpieszcie się obdarzać przyjaźnią, zrozumieniem, pomocą, radością i entuzjazmem! Niech Duch Święty, Duch pokoju, uczyni każdego z was narzędziem pokoju!

Droga młodzieży, niech Dzień Młodzieży obchodzony w dekanatach pomoże wam wzrastać zgodnie z wolą Chrystusa, wiernie żyć waszą wiarą i być radością dla naszych wspólnot! Modlę się, abyście otrzymali wszystkie te dary i aby przyniosły one obfite owoce w waszym życiu”.

Podczas Mszy św. śpiewał chór młodzieżowy, którym dyrygował Bronisław Anton Babiaș.

Fot. Monika Marculak, Ramona Dorosceac

Ziua Bolnavului

Pe 13 mai, la Sanctuarul Sfintei Fecioare Maria de la Cacica a avut loc pelerinajul bolnavilor și al celor care îi îngrijesc. Organizatorii acestui pelerinaj au fost: Oficiul pentru Pastorația Sanitară al Episcopiei Romano-Catolice Iași, Serviciul de Îngrijire la Domiciliu al Centrului Diecezan Caritas, Oficiul pentru Pelerinaje, sanctuarul de la Cacica și parohiile Diecezei de Iași.

Dzień Chorego

13 maja w Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny w Kaczyce miała miejsce pielgrzymka chorych i tych, którzy się nimi opiekują. Organizatorami pielgrzymki byli: Biuro ds. Duszpasterstwa Ochrony Zdrowia Biskupstwa Jassy, Centrum Opieki Domicylnej Ośrodka Diecezjalnego Caritas, Biuro ds. Pielgrzymek, sanktuarium maryjne w Kaczyce oraz parafie z diecezji Jassy.

Din inițiativa Papei Ioan Paul al II-lea, începând cu anul 1992, se celebrează Ziua Mondială a Bolnavului, o zi specială de rugăciuni pentru bolnavi și cei care îi îngrijesc.

Din dispoziția ES Iosif Păuleț, episcop de Iași, pentru a da continuitate inițiativei marcării Zilei Bolnavului la nivel diecezan, ziua celebrării ei are ca referință sărbătoarea apariției Sfintei Fecioare Maria la Fatima, iar locul este Sanctuarul Sfintei Fecioare Maria de la Cacica.

Celebrările au început la ora 10:00 cu celebrarea penitențială, la ora 10:30 a avut loc recitarea sfântului Rozariu, iar apoi la ora 11:00 a avut loc Sfânta Liturghie pontificală celebrată de ES Petru Sescu, episcop auxiliar de Iași și preoți din dieceza de Iași. Celebrarea s-a încheiat cu Adorația Euharistică și binecuvântarea bolnavilor cu sfântul sacrament.

Z inițiativă papieża Jana Pawła II, począwszy od 1992 r. obchodzi się Światowy Dzień Chorego, dzień przeznaczony na modlitwy w intencji chorych i tych, którzy się nimi opiekują.

Decyzją JE biskupa Jass Iosifa Păuleț doroczne obchody Dnia Chorego odbywają się w okolicach święta Matki Bożej Fatimskiej, a miejscem obchodów jest sanktuarium Najświętszej Maryi Panny w Kaczyce.

Uroczystości rozpoczęły się o godz. 10:00 nabożeństwem pokutnym, o 10:30 odmówiono Różaniec Święty, o 11:00 zaś odprawiono Mszę św., której przewodniczył biskup pomocniczy diecezji Jassy JE Petru Sescu z udziałem księży z całej diecezji. Obchody zakończyła Adoracja Najświętszego Sakramentu i błogosławieństwo chorych.

Źródło | Sursa: www.ercis.ro

Hram la Suceava

Pe 14 mai, comunitatea romano-catolică din Suceava a celebrat hramul bisericii „Sfântul Ioan Nepomuk”. Sărbătoarea a început la ora 9:00 cu Sfânta Liturghie în limba polonă celebrată de pr. dr. Stanislav Ioan Cucharec, capelanul polonezilor din dieceza de Iași, urmată la ora 10:00 de Sfânta Liturghie în limba germană. La ora 11:30 a avut loc Sfânta Liturghie solemnă concelebrată, prezidată de pr. Iosif Răchiteanu,

Odpust w Suczawie

14 maja katolicy z Suczawy świętowali odpust w parafii pw. św. Jana Nepomucena. Uroczystości rozpoczęły się o godz. 9:00 Mszą św. w języku polskim, odprawioną przez ks. dr. Stanisława Kucharaka – kapelana Polaków z diecezji Jassy, po której odprawiono liturgię w języku niemieckim. Uroczystej sumie o godz. 11:30 przewodniczył ksiądz Iosif Răchiteanu z parafii pw. Przemienienia Pańskiego

parohul parohiei „Schimbarea la Față a lui Isus” din Vatra Dornei împreună cu pr. Alois Farțadi, decan de Bucovina și parohul comunității din Suceava, pr. greco-catolic Marius Chiriloaie, precum și numeroși preoți din parohiile diecezei de Iași. Cuvântul de învățătură a fost rostit de pr. dr. Ionuț-Eremia Imbrișcă, directorul Institutului Teologic Romano-Catolic din Iași. La celebrări au participat: președintele Uniunii Polonezilor din România, deputatul Ghervazen Longher împreună cu soția sa, Victoria Longher, precum și credincioși din decanatul de Bucovina.

Sfântul Ioan Nepomuk, patronul bisericii romano-catolice din Suceava a fost un preot și martir catolic, probabil de origine germană, primind la naștere numele de Johannes Welfin din Pomuk, astăzi Nepomuk, o mică localitate din regiunea Boemia, Republica Cehă. Legenda spune că pr. Ioan Nepomuk a fost schingiuit și omorât, fiind aruncat în apele râului Valtava de pe podul Carol, deoarece a respectat secretul spovezii și nu a vrut să-i divulge regelui Venceslau păcatele spovedite de către soția acestuia. Este patronul iezuiților, al orașului Praga, al duhovnicilor, al spovezii sincere, al bune reputații și al celor care se înecă, precum și un mijlocitor în timpul inundațiilor. Este, de asemenea, patronul podurilor. Comemorarea sa liturgică în Biserica Catolică este celebrată pe 21 mai.

w Vatra Dornei, a koncelebrovali dziekan Bukowiny i proboszcz parafii w Suczawie ks. Alois Farțadi i ks. grekokatolicki Marius Chiriloaie wraz z wieloma innymi duchownymi z całej diecezji Jassy. Kazanie wygłosił dyrektor Instytutu Teologicznego Świętego Józefa w Jassach ks. dr Ionuț-Eremia Imbrișcă. W uroczystościach udział wzięli prezes Związku Polaków w Rumunii, poseł Gerwazy Longher wraz z małżonką Victorią Longher oraz wierni z całego dekanatu bukowińskiego.

Patron kościoła parafialnego był duchownym męczennikiem, prawdopodobnie pochodzącym z Niemiec. Urodził się jako Johannes Welfin w Pomuku – dzisiaj niewielka miejscowość Nepomuk w historycznej Bohemii, w Czechach. Według tradycji Jan Nepomucen został poddany torturom, a następnie wrzucony do Węławy z mostu Karola z rozkazu Wacława IV, ponieważ nie chciał zdradzić królowi tajemnicy spowiedzi jego małżonki. Jest patronem jezuitów, Pragi, spowiedników, szczerzej spowiedzi, dobrej sławy i tonących oraz orędownikiem podczas powodzi. Jest także patronem mostów. Jego wspomnienie liturgiczne w Kościele katolickim obchodzone jest 21 maja.

Fot. Iuliana Agneșca Dascălu

Hram la Păltinoasa

Pe 18 mai, credincioșii romano-catolici au sărbătorit Înălțarea Domnului. Sfântul Luca în „Faptele Apostolilor” prezintă Înălțarea lui Cristos la cer ca sfârșitul prezenței lui pământești și ca punct de plecare al răspândirii misionare a Bisericii. El va fi prezent în mijlocul discipolilor săi într-o dimensiune nouă, umblând cu ei pe drumurile lumii, unde îi trimite ca martori ai învierii și vestitori ai iertării păcatelor și ai vieții. Cristos, acum la dreapta Tatălui, este capul Bisericii și fundamentul speranței noastre.

În decanatul de Bucovina una dintre cele două biserici care are hramul în sărbătoarea „Înălțarea Domnului” este biserica din Păltinoasa și tocmai în această zi acolo are loc hramul bisericii. Biserica din Păltinoasa este filială a parohiei din Cacica.

Anul acesta celebrările hramului au început la ora 10:00 cu Sfânta Liturghie în limba polonă celebrată de pr. dr. Stanislav Ioan Cucharec, capelanul polonezilor din dieceza de Iași și paroh în Solonețu Nou, iar de la ora 11:00 Sfânta Liturghie solemnă a hramului celebrată de pr. dr. Sergiu Bolog, de la Conventul „Sfântul Anton de Padova” din Roman împreună cu pr. Anton Mărândescu, parohul comunității din Cacica și pr. Leon Pișta, vicar la Suceava.

Cristos s-a Înălțat!

Iuliana Agneșca Dascălu

Odpust w Păltinoasie

18 maja w tym roku w Kościele katolickim przypada uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego. Święty Łukasz w Dziejach Apostolskich przedstawia wniebowstąpienie Chrystusa jako koniec Jego ziemskiej obecności i punkt wyjścia dla misyjnego szerzenia Kościoła. Będzie obecny wśród swoich uczniów w nowym wymiarze, idąc z nimi po drogach świata, gdzie posyła ich jako świadków zmartwychwstania i głosicieli przebaczenia grzechów i życia. Chrystus, teraz po prawicy Ojca, jest głową Kościoła i fundamentem naszej nadziei.

W dekanacie bukowińskim jedną z dwóch świątyń pw. Wniebowstąpienia Pańskiego jest kościół w Păltinoasie i tego dnia właśnie odbywa się tam odpust. Jest on filią parafii w Kaczyce.

Tegoroczne uroczystości odpustowe rozpoczęła o godz. 10:00 Msza św. w języku polskim, odprawiona przez ks. dr. Stanisława Jana Kucharkę, kapelana Polaków z diecezji Jassy i proboszcza w Nowym Sokołcu. Uroczystą sumę o 11:00 odprawił natomiast ks. dr. Sergiu Bolog z Konwentu św. Antoniego z Padwy z Romanu wraz z ks. Antonem Mărândescu, proboszczem parafii w Kaczyce i ks. Leonem Pișta, wikariuszem w Suczawie.

Chrystus Wniebowstał!

Tłum. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Fot. Ștefania Carmen Dorosceac

Olimpiada Literatury i Języka Polskiego w Warszawie

Olimpiada Literatury i Języka Polskiego, której finał odbywa się w Warszawie i Konstancinie, to konkurs dla młodzieży licealnej organizowany nieprzerwanie od 1970 r. przez Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk. Zawody odbywają się także za granicą, między innymi w Rumunii. Od 2013 r. laureaci rumuńskiej olimpiady krajowej mają okazję konkurować z licealistami np. z Litwy, Białorusi czy Ukrainy.

Tegoroczna LIII Olimpiada Literatury i Języka Polskiego, po roku przerwy i dwóch edycjach przeprowadzonych w trybie online, wreszcie odbyła się stacjonarnie, w Konstancinie, dla uczniów z zagranicy w dniach 19-21 kwietnia. Uczestniczyli w niej także laureaci rumuńskiej olimpiady krajowej: Caterina Beleş, Maria Monica Hofman i David Coman. Towarzyszyła im nauczycielka języka polskiego w Colegiul Alexandru cel Bun w Gura Humorului Hanna Gałęcka.

Miło nam poinformować, że Caterina i Monica zdobyły podczas tegorocznej olimpiady tytuły finalistek, co w Rumunii równoznaczne jest z otrzyma-

Olimpiada de Literatură și Limba Polonă la Varșovia

Olimpiada de Literatură și Limba Polonă, a cărei finală se desfășoară la Varșovia și Konstancin, este un concurs pentru tineri de liceu organizat neîntrerupt din anul 1970 de către Institutul de Cercetări Literare al Academiei Poloneze de Științe. Olimpiadele se desfășoară și în afara granițelor Poloniei, printre care și în România. Din 2013, laureații olimpiadei naționale au ocazia să concureze cu liceeni din: de ex. Lituania, Belarus sau Ucraina.

În acest an, a LIII Olimpiadă de Literatură și Limba Polonă, după un an de pauză și două ediții desfășurate online, în sfârșit s-a desfășurat fizic, în perioada 19-21 aprilie, la Konstancin, pentru elevii din afara granițelor Poloniei. Au participat și laureații olimpiadei naționale din România: Caterina Beleş, Maria Monica Hofman și David Coman. Au fost însoțiți de profesoara de limba polonă de la Colegiul „Alexandru cel bun” din Gura Humorului, Hanna Gałęcka.

Ne face plăcere să vă informăm că Monica și Caterina au obținut titlul de finalist la olimpiada de anul acesta, ceea ce în România este echivalent cu

niem wyróżnienia. Serdecznie gratulujemy! Wrażeniami z pobytu na olimpiadzie podzieliła się z nami Maria Monica Hofman.

Moje wspomnienia z udziału w olimpiadzie są miłe i jednocześnie zaskakujące. Pierwszy raz byłam za granicą i brałam udział w tak ważnym wydarzeniu. Mimo że były to ciężkie i stresujące chwile, to bardzo mi się podobało. Organizatorzy robili wszystko, żeby nam umilić czas i odnosili się do nas przyjaźnie. Miałam okazję również poznać osoby w moim wieku z różnych krajów, którzy byli tak jak ja uczestnikami tej olimpiady. Miałam okazję rozmawiać po polsku z osobami z Polski, Litwy, Niemiec, Francji, Ukrainy, a nawet z Włoch. Mogłam wymienić się z nimi swoimi doświadczeniami i zauważyć, jak bardzo różnie mówimy po polsku, jednak dogadywaliśmy się świetnie. Ciągłe towarzyszył mi stres i emocje, bo nie wiedziałam czego mogę się spodziewać podczas egzaminów. Jednak członkowie komisji wiedzieli w jaki sposób ze mną rozmawiać, by egzamin był przyjemny, a nie stresujący.

Było to przyjemne doświadczenie, z którego wyciągnęłam wnioski i już wiedziałam, że mogę zapomnieć o stresie i prowadzić ciekawą rozmowę, skupić się na odpowiedziach. Chciałabym też podkreślić rolę pani Hanny Gałęckiej, bez której pomocy mój sukces nie byłby możliwy. Zachęcała mnie cały czas do pracy i nauki, przygotowała niezbędne materiały i przez cały czas pobytu interesowała się i dodawała otuchy.

Oprac. Elżbieta Wieruszewska-Calistru

obtinerența unei mențiuni. Le felicităm din suflet! Maria Monica Hofman ne-a împărtășit impresiile sale despre Olimpiadă.

Amintirile mele de la participarea la olimpiadă sunt frumoase și în același timp surprinzătoare. A fost pentru prima dată când am ieșit din țară și am participat la un eveniment atât de important. Chiar dacă au fost momente grele și stresante, mi-a plăcut foarte mult. Organizatorii au făcut totul pentru a ne face șederea plăcută și s-au comportat prietenos cu noi. De asemenea, am avut ocazia să cunosc persoane de vârsta mea din diferite țări, care la fel ca mine participau la această olimpiadă. Am putut să vorbesc în limba polonă cu persoane din Polonia, Lituania, Germania, Franța, Ucraina, și chiar și din Italia. Am putut face schimb de experiențe și să observ cât de diferit vorbim în limba polonă, însă ne înțelegem de minune. Am fost mereu însoțită de stres și emoții deoarece nu știam la ce să mă aștept în timpul examenelor. Totuși, membrii comisiei au știut cum să vorbească cu mine ca examenul să fie plăcut și nu stresant.

A fost o experiență plăcută, din care am învățat și am știut deja că pot uita de stres și că pot avea o conversație interesantă și mă pot concentra asupra răspunsurilor. De asemenea, aș dori să subliniez rolul doamnei Hanna Gałęcka, fără ajutorul căreia succesul meu nu ar fi fost posibil. Ea m-a încurajat tot timpul să lucrez și să studiez, a pregătit materialele necesare și a fost interesată și încurajatoare pe tot parcursul șederii mele.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Foto: uczestnicy olimpiady | participanții la olimpiadă

Cykl zajęć o polskiej mniejszości w Rumunii

Związek Polaków w Rumunii współpracuje z lektoratem języka polskiego na Uniwersytecie Alexandru Ioana Cuzy w Jassach od lat. Lektorzy z Jass są regularnie zapraszani na różne wydarzenia organizowane przez organizację polonijną, zasiadają w jury konkursów recytatorskich („Kresy”, Festiwal Poezji Marii Konopnickiej), jak i w komisji etapu wojewódzkiego i krajowego olimpiady języka polskiego ojczystego. Związek Polaków w Rumunii organizuje w Jassach, w Pałacu Kultury, dwa razy w roku wieczory kultury polskiej, w czasie których występują również studenci lektoratu języka polskiego.

W ostatnim czasie postanowiliśmy jeszcze rozszerzyć tę współpracę, w wyniku czego do Jass została zaproszona, pracująca na co dzień w Związku Polaków w Rumunii Elżbieta Wieruszewska-Calistru, aby przybliżyć jasskim studentom historię Polonii w Rumunii oraz samej organizacji polonijnej.

Studenci oczywiście wiele informacji zdobywają w czasie zajęć z języka polskiego, niemniej jednak chcieliśmy, żeby tym razem skupić się tylko na życiu i działalności polskiej mniejszości w Rumunii.

O serie de cursuri despre minoritatea poloneză din România

Uniunea Polonezilor din România colaborează de mulți ani cu Lectoratul de Limba Polonă de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Lectorii din Iași sunt invitați în mod regulat la diverse evenimente organizate de Uniune, fac parte din juriul concursurilor de recitare („Kresy”, Festivalul de Poezie „Maria Konopnicka”), precum și din comisia de evaluare de la Olimpiada de Limba Polonă Maternă, etapa județeană și națională. Uniunea Polonezilor din România organizează de două ori pe an seri culturale poloneze la Iași, la Palatul Culturii, în cadrul cărora participă și studenții Lectoratului de Limba Polonă.

Recent, am decis extinderea acestei colaborări, în urma căreia doamna Elżbieta Wieruszewska-Calistru, angajată a Uniunii Polonezilor din România, a fost invitată la Iași pentru a-i familiariza pe studenți cu istoria comunității poloneze din România și cu cea a Uniunii. Firesc, studenții obțin informații și în timpul orelor de limba polonă, cu toate acestea am vrut, ca de astă dată, să ne concentrăm doar asupra vieții și activităților minorității poloneze din România.

25 i 26 kwietnia została przeprowadzona seria spotkań w Katedrze Slawistyki Uniwersytetu Alexandra Iana Cuzy, w których bardzo licznie uczestniczyli studenci lektoratu języka polskiego, wykładowcy oraz studenci z katedry slawistyki, jak i lokalna polska mniejszość i sympatycy kultury polskiej. W czasie zajęć pani Elżbieta nie tylko ukazała w interesujący sposób życie rumuńskiej Polonii, ale też poruszyła temat ogólnej sytuacji mniejszości narodowych w Rumunii. Na koniec zostały wyświetlone też dwa krótkie filmiki. W jednym były przytoczone opowieści przedstawicieli mniejszości, a drugi to fragment nagrania zrealizowanego przez jasski oddział rumuńskiej telewizji w czasie Dni Polskich w Suczawie i w Nowym Sokołcu. Wszyscy przybyli mogli otrzymać pismo „Polonus”. Warto dodać, że w piśmie Związku Polaków w Rumunii bardzo często publikowane są artykuły o działalności lektoratu w Jassach, które studenci albo piszą (czasami w obu wersjach językowych) albo tłumaczą na język rumuński.

Nie sposób nie wspomnieć, że wśród studentów lektoratu są też osoby polskiego pochodzenia. Przychodzą one na zajęcia nie tylko, aby wciąż doskonalić znajomość języka polskiego, ale też żeby nie stracić kontaktu z językiem, którym posługują się zazwyczaj w domu. Obecnie takich osób jest pięć. Zajęcia z języka polskiego dla wszystkich studentów Uniwersytetu Alexandra Ioana Cuzy są darmowe, zaś osoby spoza uniwersytetu mogą w nich uczestniczyć za niewielką opłatą ustanowioną przez uczelnię.

Wiele osób przyznało, że chociaż mieszkają od urodzenia w Rumunii, nie byli do tej pory w pełni świadomi, jak wygląda życie różnych mniejszości narodowych, w tym mniejszości polskiej. To pokazuje, jak duże znaczenie mają spotkania jak to ostatnie ze studentami lektoratu i że warto podobne organizować również w przyszłości.

Tekst i zdjęcia | Text și foto: Dariusz Kasprzyk
– lektor języka polskiego w Jassach

Pe 25 și 26 aprilie s-a desfășurat o serie de întâlniri la Catedra de Slavistică din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza”, la care au participat numeroși studenți ai Lectoratului de Limba Polonă, profesori și studenți de la Catedra de Slavistică, persoane aparținând minorității poloneze și simpatizanți ai acestei culturi. În timpul prelegerii, doamna Elżbieta a prezentat într-un mod interesant nu doar viața comunității poloneze din România, ci a abordat și situația generală a minorităților naționale. La final, au fost prezentate două filme scurte. Primul dintre ele conținea relatări ale reprezentanților minorității polone din Bucovina, iar al doilea a fost un fragment dintr-o înregistrare realizată de postul regional al Televiziunii Române din Iași din timpul Zilelor Culturii Polone de la Suceava și Solonețu Nou. Toți cei prezenți au primit revista „Polonus”. Merită menționat faptul că în revista Uniunii Polonezilor din România sunt publicate frecvent articole despre activitățile lectoratului din Iași, pe care studenții fie le scriu (uneori în ambele limbi), fie le traduc în limba română.

Nu putem omite faptul că printre studenții lectoratului se află și persoane de origine poloneză. Ele vin la cursuri nu doar pentru a-și îmbunătăți cunoștințele despre limba polonă, ci și pentru a păstra legătura cu limba pe care o folosesc, de obicei, acasă. În prezent, sunt cinci astfel de persoane. Cursurile din cadrul Lectoratului de Limba Polonă pentru toți studenții Universității „Alexandru Ioan Cuza” sunt gratuite, în timp ce persoanele din afara universității pot participa la ele achitând o taxă modică stabilită de universitate.

Mulți dintre cei prezenți au recunoscut că, deși trăiesc în România de când s-au născut, nu au fost până acum pe deplin conștienți de cum arată viața diferitelor minorități naționale, inclusiv a minorității poloneze. Aceasta arată cât de importante sunt întâlnirile, precum ultima cu studenții lectoratului, și că merită organizate alte întâlniri similare pe viitor.

Trad. Elena-Carmen Poștănu

Polska na kartkach pocztowych

Od kilku już lat jasska organizacja lokalna Związku Polaków w Rumunii współpracuje z Wojewódzką Biblioteką Publiczną im. Gheorghe Asachiego oraz Lektoratem języka polskiego na Uniwersytecie Alexandru Ioana Cuzy. W bieżącym roku szkolnym, w ramach projektu realizowanego przez wspomniane instytucje wraz z Technikum Mechatroniki i Automatyki, przeprowadzono cztery lekcje dla uczniów, w czasie których zaprezentowano różne aspekty polskiej kultury i literatury, ale przede wszystkim też ogólne informacje o Polsce. Koordynatorami projektu są: Fryderyk Kluska, Oana Ciobanu, Dariusz Kasprzyk i Elena-Carmen Poștianu.

Ostatnią odsłoną tej współpracy było otwarcie 4 maja w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej wystawy „Polska na kartkach pocztowych”. Wystawa ukazuje pocztówki z wybranych polskich miast i regionów wraz z krótkimi opisami w języku rumuńskim. Uczniowie klasy 10A Technikum Mechatroniki i Automatyki wraz z nauczycielkami

Polonia în carte poștală

De câțiva ani deja, organizația locală din Iași a Uniunii Polonezilor din România colaborează cu Biblioteca Județeană „Gheorghe Asachi” și cu Lectoratul de Limba Polonă de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”. În acest an școlar, în cadrul unui proiect implementat de instituțiile menționate mai sus, împreună cu Liceul Tehnologic de Mecatronică și Automatizări Iași am organizat patru lecții pentru elevi. În cursul acestora au fost prezentate diverse aspecte ale culturii și literaturii polone, dar, înainte de toate, informații generale despre Polonia. Coordonații proiectului sunt: Fryderyk Kluska, Oana Ciobanu, Dariusz Kasprzyk și Elena-Carmen Poștianu.

Cel mai recent rod al acestei colaborări a fost inaugurarea pe 4 mai, în spațiul Bibliotecii Județene, a expoziției „Polonia în carte poștală”. În cadrul acesteia sunt prezentate reproduceri ale unor ilustrate cu fotografii din orașe și regiuni poloneze reprezentative, la care se adaugă scurte explicații în limba română. Elevii clasei a X-a A de la Liceul Tehnologic de Mecatronică și Automatizări, alături de profe-

Elenă-Carmen Poștianu i Marinela Ionescu au participat în activități promovând direcțiile turistice poloneze. Unul dintre obiectivele principale ale acțiunii a fost acela de a-i convinge pe elevi că locurile pe care merită să le viziteze se pot găsi foarte aproape de ei.

Data deschiderii expoziției nu a fost întâmplătoare. În acest mod am sărbătorit Ziua Constituției din 3 Mai. În planurile noastre este organizarea lecțiilor pentru elevii din alte școli. Cât despre expoziție, aceasta a fost deschisă publicului până la sfârșitul lunii mai.

Dariusz Kasprzyk

– lektor de limbă polonă la Jassach

Elenă-Carmen Poștianu și Marinela Ionescu au luat parte la activitatea de promovare a destinațiilor de vacanță poloneze. Unul dintre obiectivele principale ale acțiunii a fost acela de a-i convinge pe elevi că locurile pe care merită să le viziteze se pot găsi foarte aproape de ei.

Data vernisajului nu a fost întâmplătoare. În acest mod am sărbătorit Ziua Constituției din 3 Mai.

Avem în plan susținerea unor astfel de lecții și cu elevii din alte școli. Cât despre expoziție, aceasta a fost deschisă publicului până la sfârșitul lunii mai.

Trad. Teodora Popa

– fostă studentă a Lectoratului de Limbă Polonă, UAIC

Fotografii trimise de către autor | Zdjęcia nadesłane przez autora

23. Festiwal Poezji Marii Konopnickiej

Festiwal Poezji Marii Konopnickiej to konkurs recytatorski dla dzieci i młodzieży, organizowany corocznie wiosną przez Związek Polaków w Rumunii od ponad dwudziestu lat. Odbywa się maju, w bliskości i w atmosferze przypadających wówczas świąt narodowych.

Dzieci i młodzież – od przedszkolaków po licealistów – recytują na scenie wiersze polskich poetów. W tegorocznej 23. edycji festiwalu na scenie zaprezentowała się ponad setka młodych wykonawców z Suczawy, Moary, Seretu, Baineț, Kaczyki, Nowego Sołonica i Pojany Mikuli. Wystąpili w czterech kategoriach wiekowych. Tym razem były to przedszkolaki i uczniowie szkół podstawowych. Zabrakło niestety kategorii licealnej. Recytatorów oceniało jury w składzie: Hanna Gałęcka, Dorota Jeżyk i Dariusz Kasprzyk. Mieli jak co roku trudny orzech do zgryzienia, tym bardziej dziękujemy, że zechcieli spędzić z nami ten dzień.

Festiwal otworzył prezes Związku Polaków w Rumunii, poseł Gerwazy Longher. Recytatorom przez cały dzień towarzyszyli także Victoria Longher, wizytator ds. języka polskiego w Wojewódzkim Kuratorium Szkolnym w Suczawie Cristina

A 23-a ediție a Festivalului de Poezie „Maria Konopnicka”

Festivalul de Poezie „Maria Konopnicka” este un concurs de recitare pentru copii și tineri, organizat în primăvara fiecărui an de către Uniunea Polonezilor din România de peste douăzeci de ani. Are loc în luna mai, în apropierea și în atmosfera sărbătorilor naționale de la începutul lunii mai.

Copiii și tinerii – de la preșcolari până la liceeni – recită pe scenă poezii ale autorilor polonezi. La ediția de anul acesta, cea de-a 23-a, s-au prezentat pe scenă peste o sută de recitatori din Suceava, Moara, Siret, Baineț, Cacica, Solonețu Nou și Poiana Micului. Au evoluat în patru categorii. De această dată au participat doar preșcolari și elevi de gimnaziu. Din păcate a lipsit categoria elevilor de liceu. Recitatorii au fost evaluați de un juriu format din doamnele Hanna Gałęcka și Dorota Jeżyk și domnul Dariusz Kasprzyk. Ca în fiecare an au avut o misiune grea și le mulțumim mai ales că au dorit să își petreacă această zi cu noi.

Concursul a fost deschis de președintele Uniunii Polonezilor din România, deputatul Ghervazen Longher. Pe parcursul întregii zile, recitatorii i-au avut alături pe Victoria Longher, inspectorul școlar pentru limba polonă din cadrul Inspectoratului Șco-

Maria Albu i kapelan ks. dr Stanisław Jan Kucharek. Byli też nauczyciele i opiekunowie recytatorów oraz sporo rodziców, dziadków czy ich rodzeństwo.

Tradycyjnie już nikt z konkursu nie wrócił z pustymi rękoma. Nagrody dla najlepszych, wyróżnionych i uczestników – w tym roku przemile pluszaki – ufundowała Ambasada RP w Bukareszcie oraz Związek Polaków w Rumunii.

A oto werdykt.

W kategorii I (przedszkolaków i klas 0) miejsce I zajęła Emma Nicola Andronic z Nowego Sołońca, miejsce II – Mihai Catargiu z Pojany Mikuli, a miejsce III – Izabela Maria Strugari z Nowego Sołońca. Jury wyróżniło także: Gabriela Cozminciuka z Pojany Mikuli, Alexandru Felika z Moary, Edmonda Tadeusa Pelceara z Seretu oraz Beatrice Revai, Bernarda Revai i Cristiana Iosifa Șumanschi z Nowego Sołońca.

Iar Județean Suceava Cristina Maria Albu, precum și pr. dr. capelan Stanislav Ioan Cucharec. De asemenea, au fost prezenți profesori și însoțitori ai elevilor, precum și un număr mare de părinți, bunici sau frați.

Ca întotdeauna, nimeni nu s-a întors de la concurs cu mâna goală. Premiile pentru cei mai buni, pentru mențiuni și de participare – în acest an au fost plușuri – au fost finanțate de Ambasada Poloniei la București și de Uniunea Polonezilor din România.

Iată verdictul.

La categoria I (preșcolari și elevi ai clasei 0) locul I l-a ocupat Emma Nicola Andronic din Solonețu Nou, locul II – Mihai Catargiu din Poiana Micului, iar locul III – Izabela Maria Strugari din Solonețu Nou. Juriul a oferit mențiuni următorilor recitatori: Gabriel Cozminciuc din Poiana Micului, Alexandru Felic din Moara, Edmond Tadeus Pelcear din Siret, precum și Beatrice Revai, Bernard Revai și Cristian Iosif Șumanschi din Solonețu Nou.

W kategorii II (klas I-III) zwyciężyła Carla Antonia Busuioc z Seretu. Miejsce II zajęła Nicoleta Bivol z Moary, a miejsce III – Angelina Catargiu z Pojany Mikuli. Wyróżnienia otrzymali natomiast: Agata Lucica Andronic, Agata Chachula, Cristina Gavliuc, Roberta Maria Șumanschi, Cristi Droșceac, Cristian Sporneac i Patrick Chahula z Nowego Sołonce, Simona Besiadetchi z Suczawy, Irina Sofronie i Patrick Perlanovschi z Seretu oraz Elena Sabina Stoica z Baineț.

La categoria a II-a (clasele I-III) a câștigat Carla Antonia Busuioc din Siret. Locul II a fost ocupat de Nicoleta Bivol din Moara, iar locul III de Angelina Catargiu din Poiana Micului. În schimb mențiuni au primit: Agata Lucica Andronic, Agata Chachula, Cristina Gavliuc, Roberta Maria Șumanschi, Cristi Droșceac, Cristian Sporneac și Patrick Chahula din Solonețu Nou, Simona Besiadetchi din Suceava, Irina Sofronie și Patrick Perlanovschi din Siret, precum și Elena Sabina Stoica din Baineț.

W kategorii III (klas IV-V) jury przyznało I miejsce Ewie Emilii Marculeac z Nowego Sokoła, miejsce II – Claudii Catargiu z Pojany Mikuli, miejsce III – Gabrieli Nicolecte Drosceac z Nowego Sokoła. Wyróżnieni zostali: Claudia Balac i Paula Rotundu z Pojany Mikuli, Francisc Balan z Moary, Claudia Chachula, Iasmina Gavliuc i Darius Polaczek z Nowego Sokoła, Iustina Ciubotariu i Giulia Manole z Seretu oraz Paula Nimigean i Niculai Iulian Florin Dupoi z Kaczyki.

W kategorii IV (klas VI-VIII) najlepszym okazał się Ștefan Emanuel Calistru z Suczawy. Miejsce II zajął David Catargiu z Pojany Mikuli, a miejsce III *ex aequo* – Tereza Hofman i Davide Balac z Pojany Mikuli. Jury wyróżniło także: Marię Izabelę Besiadețchi z Suczawy, Natalię Drozdec i Alexandrę Pamparău z Pojany Mikuli, Elizę Felic z Moary oraz Marię Izabelę Nimigean z Kaczyki.

Kolejny konkurs recytatorski odbędzie się jesienią i już teraz serdecznie zapraszamy do udziału.

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

La categoria a III-a (clasele IV-V) juriul a oferit premiul I Ewei Emiliei Marculeac din Solonețu Nou, locul II – Claudiei Catargiu din Poiana Micului, locul III – Gabrielei Nicoletei Drosceac. Mențiuni au primit: Claudia Balac și Paula Rotundu din Poiana Micului, Francisc Balan din Moara, Claudia Chachula, Iasmina Gavliuc și Darius Polaczek din Solonețu Nou, Iustina Ciubotariu și Giulia Manole din Siret, precum și Paula Nimigean și Niculai Iulian Florin Dupoi din Căcița.

La categoria a IV-a (clasele VI-VIII) cel mai bun s-a dovedit a fi Ștefan Emanuel Calistru din Suceava. Locul II a fost ocupat de David Catargiu din Poiana Micului, iar locul III *ex aequo* de Tereza Hofman și Davide Balac din Poiana Micului. Juriul a oferit mențiuni elevilor: Maria Izabela Besiadețchi din Suceava, Natalia Drozdec și Alexandra Pamparău din Poiana Micului, Eliza Felic din Moara, precum și Maria Izabela Nimigean din Căcița.

Următorul concurs de recitare va avea loc în toamnă și deja, de pe acum vă invităm să participați.

Trad. Iuliana Agneșca Dascălu

Foto: Iuliana Agneșca Dascălu

Cavalerul munților

Despre polonezul Radosław Kostuj (1972-2009) vreau să scriu de mai multă vreme, în semn de omagiu adus unei personalități cu largi vederi umaniste, unui om al Muntelui, pasionat de istorie, fotografie și turism, acesta din urmă devenindu-i profesie. Deși se specializase în mai multe țări (Ucraina, Cehia, Slovacia, Ungaria, Țările Baltice, Rusia), a iubit ca nimeni altul Carpații României, cultura populară, monumentele cuprinse în circuitele turistice, fiind considerat unul dintre cei mai apreciați ghizi polonezi pentru țara noastră. A fost fascinat de România chiar de la prima călătorie și cu o neasemuită bucurie revenea pentru a descoperi noi locuri minunate, numai bune de arătat și altora. S-a numărat printre membrii activi ai Cercului de iubitori ai României din Cracovia, unde schimbau experiențe, comentau fotografii, organizau conferințe. Vorbea fluent limba română. Un destin pe cât de tragic, pe atât de pilduitor pentru faptele sale ziditoare. De aceea, trebuie cunoscut și în rândul românilor¹.

Rycerz gór

O Radosławie Kostuju z Polski (1972-2009) od dawna chciałam napisać, składając w ten sposób hołd jego osobowości o szerokich humanistycznych poglądach, człowiekowi gór, pasjonatowi historii, fotografii i turystyki, która stała się jego zawodem. Choć był znawcą wielu krajów (Ukraina, Czechy, Słowacja, Węgry, kraje bałtyckie, Rosja), to jak nikt inny pokochał rumuńskie Karpaty, kulturę ludową, zabytki znajdujące się na szlakach turystycznych i uchodził za jednego z najbardziej cenionych polskich przewodników po naszym kraju. Rumunią zafascynowany był od pierwszej podróży i z wielką radością wracał, by odkrywać kolejne wspaniałe miejsca, warte pokazania innym. Należał do aktywnych członków Towarzystwa Polsko-Rumuńskiego w Krakowie, gdzie wymieniano doświadczenia, komentowano zdjęcia i organizowano konferencje. Mówił biegle po rumuńsku. Jego losy były zarówno tragiczne, jak i stanowiły wzór do naśladowania. Z tego powodu warto, aby poznali go Rumuni¹.

Dar cum a dezvoltat această pasiune? A fost al doilea copil în familia Stanisław (chimist) și Zofia (biolog) Kostuj din Cracovia. La vârsta de șapte ani a fost profund marcat de moartea tragică a tatălui și a fratelui mai mare, în timpul vacanței petrecute în Bulgaria. După terminarea școlii generale, fiind

Jak rozwijał swoją pasję? Był drugim dzieckiem w rodzinie Stanisława (chemika) i Zofii (biologa) Kostujów z Krakowa. W wieku siedmiu lat głęboko przeżył tragiczną śmierć ojca i starszego brata podczas wakacji w Bułgarii. Po ukończeniu szkoły podstawowej, zainteresowany techniką, został uczniem

atras de tehnică, devine elevul unui liceu cu profil electronic. Studiile superioare le urmează în cadrul Academiei Agricole din Cracovia, specializarea tehnică agricolă și silvică, obținând, în anul 2000, diploma de inginer în tehnică agricolă. Foarte activ din fire, ca elev de liceu, în vacanțe, participă la cursuri autorizate de ghizi, devenind colaborator permanent al Oficiilor de turism din Cracovia. În timpul studenției, s-a implicat activ în toate activitățile Cercului de Ghizi Montani, organizând și participând la evenimente în munții polonezi, din Slovacia sau România. A fost unul dintre fondatorii și redactorii unor buletine de specialitate, unde și-a publicat primele texte. În anul 1998, a devenit membru al Asociației Carpatine.

Fascinat de natura și cultura Carpaților din România a participat la cursurile din cadrul Lectoratului de Limba Română de la Universitatea Jagiellonă. Pe atunci, titularul cursurilor de literatură și cultură română era renumitul polonist, traducător al literaturii polone în limba română, profesorul Constantin Geambașu de la Universitatea din București.

Și-l amintește ca pe un cursant entuziast, harnic și foarte activ, un foarte bun cunoscător al realităților din munții noștri, al terminologiei legate de cultura populară, cu deosebire termenii din domeniul păstoritului, căci între timp obținuse și autorizația de a însoți grupuri de turiști în România. Din această perspectivă, Radosław Kostuj a participat la redactarea primului „Lexic tematic româno-polon”, pe care profesorul (cu Ewa Rossi) l-a pregătit și publicat împreună cu studenții și cursanții săi, în anul 2002. Adunase și pregătise materiale pentru un viitor volum despre Carpații României, avea în plan o carte despre muzeele în aer liber din România, în colaborare cu profesorul Geambașu. A fost deosebit de activ în cadrul Societății Polono-Române din Cracovia. Împreună cu colegii a organizat conferințe (despre contactele istorice polono-române sau despre trasee turistice interesante), expoziții de fotografii, a publicat articole singur sau în colaborare („Ah! Bucovina...”, „Vulcanii noroioși din Carpații Orientali”, „Societatea Polono-Română din Cracovia”, „Pe schiori în Alpii Rodnei” ș.a.), în periodice de specialitate, reluate apoi în volumele publicate postum, contribuind la întărirea prieteniei și a bunelor contacte polono-române. În anul 2003, Radosław Kostuj și-a întemeiat o frumoasă familie, căsătorindu-se cu colega sa Elżbieta Pietruska, care i-a dăruit doi copii, un băiat și o fată.

Technikum Energetycznego nw klasie o kierunku elektronika. Studia ukończył na Akademii Rolniczej w Krakowie, kierunek Technika i Energetyka Rolnictwa i w 2000 r. otrzymał tytuł inżyniera rolnictwa.

Z natury bardzo aktywny, jako uczeń technikum aktywnie spędzał wakacje, biorąc udział w kursach dla przewodników i został stałym współpracownikiem krakowskich biur turystycznych. W czasie studiów aktywnie uczestniczył we wszystkich działaniach Studenckiego Koła Przewodników Górskich, organizując i biorąc udział w imprezach w polskich górach, na Słowacji i w Rumunii. Był jednym z założycieli i redaktorów kilku biuletynów specjalistycznych, w których publikował swoje pierwsze teksty. W 1998 r. został członkiem Towarzystwa Karpackiego.

Zafascynowany przyrodą i kulturą Karpat rumuńskich, brał udział w kursach języka rumuńskiego na Uniwersytecie Jagiellońskim. W tym czasie prowadzącym zajęcia z literatury i kultury rumuńskiej był uznany polonista, tłumacz literatury polskiej na język rumuński, profesor Constantin Geambașu z Uniwersytetu w Bukareszcie.

Profesor Geambașu wspomina Radka jako pełnego entuzjazmu, pracowitego i bardzo aktywnego studenta, znawcę realiów naszych rumuńskich gór, terminologii związanej z kulturą ludową, a zwłaszcza słownictwa z zakresu pasterstwa, bo w międzyczasie uzyskał też uprawnienia przewodnika dla grup turystycznych w Rumunii. Z tego względu Radosław Kostuj uczestniczył w opracowaniu pierwszego „Rumuńsko-Polskiego Leksykonu Tematycznego”, który przygotował profesor Geambașu (z Ewą Rossi) wraz ze swoimi studentami i kursantami i wydał w 2002 r. Zbierał również i przygotowywał materiały do przyszłego opracowania o Karpatach rumuńskich, a także planował napisanie książki o skansenach w Rumunii we współpracy z prof. Geambașu. Szczególnie aktywnie działał Radek w Towarzystwie Polsko-Rumuńskim w Krakowie. Wraz z kolegami organizował konferencje (o polsko-rumuńskich kontaktach historycznych lub ciekawych trasach turystycznych), wystawy fotograficzne, publikował artykuły samodzielnie lub we współautorstwie („Ach! Bucovina...”, „Wulkany błotne w Karpatach Wschodnich”, „Towarzystwo Polsko-Rumuńskie w Krakowie”, „Na narty w Alpy Rodniańskie” itd.) w specjalistycznych periodykach, które następnie ukazywały się w publikacjach wydanych po jego śmierci, przyczyniając się do umacniania przyjaźni i dobrych relacji polsko-rumuńskich. W 2003 r. Radosław Kostuj założył rodzinę, żeniąc się ze swo-

Din păcate, viața atât de activă și împlinită i-a fost curmată brusc, la numai 37 de ani, într-un grav accident de mașină, petrecut nu departe de Cracovia. A rămas în manuscris, în proporție de 99% pregătit pentru tipar, textul Ghidului-Informator, scris împreună cu soția sa, „Prin Munții Rodnei, cel mai înalt lanț muntos din Carpații Orientali”, care a fost definitivat pentru tipar prin stăruința mamei sale, doamna Zofia Kostuj. A apărut în condiții grafice deosebite (a 2-a ediție, în Krosno, 2013), bucurându-se de colaborarea unor prieteni pentru realizarea ilustrației, a unor hărți, a capitolelor legate de sărbătorile importante ortodoxe sau onomastică. Constituie un model de referință: bine documentat, complex, specificul regiunii este descris într-un mod interesant, cu multe informații practice. A avut un puternic impact între iubitorii de munți și drumeții din Polonia. Grupează următoarele capitole tematice: Așezarea și relieful, Informații practice, Geologia, Hidrografia, Clima, Vegetația, Fauna, Protecția naturii, Păstoritul, Gastronomia, Arhitectura populară, Religia, Amenajări turistice, Etnografie regională, Trasee turistice, Mic dicționar polon-român român-polon, Bibliografia, Indici, Despre autor. Impresionează fotografiile (multe cu valoare de document) realizate de autor în diferite anotimpuri și în diferite momente ale zilei, chiar și noaptea, la lumina lunii, cum sunt imaginile superbe din pasul Între Izvoare. Trecând cu privirea peste cele 30 de trasee am observat că unele sunt nemarcate, fiind stabilite de autor, în cazul altora deja marcate, se propun noi variante. În Introducere, „Pe schiuri în Alpii Rodnei”, un text semnat împreună cu prietenul său, Rafał Ring, este relatată într-un mod captivant escapada pe schiuri în Munții Rodnei, într-una din iernile anilor '90, chiar în preajma trecerii dintre ani, Revelionul petrecându-l în cort, în preajma pasului Gărgălău, nu înainte de a admira focurile de artificii în culorile curcubeului, vizibile de-a lungul Văii Vișeuului. De fapt, se aflau pe urmele din teritoriul atât de îndrăgit al altor polonezi, de la începutul secolului trecut, deschizători de drumuri, pionierii turismului polonez pe schiuri, cum ne indică și motto-ul folosit, un fragment superb din amintirile unuia dintre ei, dr. Mieczysław Orłowicz din Liov. Schimbarea vremii și amenințarea unor avalanșe i-au determinat să părăsească înălțimile și să coboare în Valea Anieșului Mic.

Postfața, „Munții, eu și viața”, semnată de autor, este un eseu de mare profunzime, rodul unei gândiri nuanțate cu privire la viață, la lume, la Dumnezeu,

la colegă Elżbietą Pietruską. Na świat przyszła dwójka ich dzieci, syn Wojciech i córka Julia.

Niestety jego tak aktywne i bogate życie zostało przerwane w wieku 37 lat w wyniku wypadku samochodowego, do którego doszło niedaleko Krakowa. Przygotowany w 99% do druku tekst „Informatora-Przewodnika po Górach Rodniańskich – najwyższym paśmie Karpat Wschodnich w północno-wschodniej Rumunii”, napisany wraz z żoną, wydany został dzięki wytrwałości jego matki, pani Zofii Kostuj. Ukazał się w świetnej szacie graficznej (wydanie pierwsze – 2012 r., wydanie drugie – 2013 r. w Krośnie), przy udziale przyjaciół, którzy pomogli w realizacji ilustracji, map i rozdziałów o ważnych świętach prawosławnych i onomastyce. Przewodnik może stanowić punkt odniesienia: dobrze udokumentowany, kompleksowy, z ciekawym opisem specyfiki regionu i z dużą ilością informacji praktycznych. Wywarł duży wpływ na miłośników gór i wędrowców w Polsce. Zawiera następujące rozdziały tematyczne: Położenie i ukształtowanie, Informacje praktyczne, Geologia, Hydrografia, Klimat, Szata roślinna, Fauna, Ochrona przyrody, Pasterstwo, Kuchnia, Architektura ludowa, Religia, Zagospodarowanie turystyczne, Opis krajoznawczy, Trasy turystyczne, Słowniczek polsko-rumuński|rumuńsko-polski, Literatura, Indeksy, Posłowie, O autorze. Zachwycają fotografie (wiele z nich o wartości dokumentalnej) wykonane przez autora w różnych porach roku i o różnych porach dnia, nawet nocą, w świetle księżyca, jak np. piękne zdjęcia z przełęczy Între Izvoare. Przeglądając 30 prezentowanych w przewodniku szlaków turystycznych, zauważyłam, że niektóre są nieoznakowane, co oznacza, że autor sam je wyznaczył, a w przypadku innych, już istniejących, proponował nowe warianty. We wstępie, zatytułowanym „Na narty w Alpy Rodniańskie”, napisanym wraz z przyjacielem Rafałem Ringiem, opowiada w sposób porywający o narciarskiej eskapadzie w Góry Rodniańskie pewnej zimy w latach dziewięćdziesiątych, tuż przed końcem roku, kiedy Sylwestra spędzili w namiocie w pobliżu przełęczy Gărgălău, podziwiając różnobarwne fajerwerki widoczne wzdłuż całej Doliny Wyszowa. W rzeczywistości podążali śladami innych Polaków, pionierów polskiej turystyki narciarskiej z początku ubiegłego stulecia, na co wskazuje używane przez nich motto, znakomity fragment ze wspomnień jednego z nich, dr. Mieczysława Orłowicza ze Lwowa. Zmieniająca się pogoda i zagrożenie lawinami skłoniły ich do opuszczenia gór i zejścia do Doliny Małego Anieșu.

o adevărată mărturie de credință, în care încearcă să-și explice dragostea și atracția puternică pentru munți încă din anii copilăriei, când masivele muntoase îi păreau niște conducători uriași din vremuri apuse. Munții, mărturisește cu exemple convingătoare, l-au învățat credința, fidelitatea, perseverența, înțelepciunea și respectul, căci de la natură învățăm, învățăm, dar niciodată îndeajuns.

Un an mai târziu, în anul 2014, sub semnătura lui Radosław Kostuj, tot prin perseverența doamnei Zofia Kostuj, sub egida Societății Polono-Române din Cracovia, la conducerea căreia se află domnul Ignat Timar, a apărut un minunat album de fotografii, pentru iubitorii muntelui din Polonia, intitulat „Prin Munții României”. Volumul se deschide cu harta României, în care sunt marcate cele 14 masive muntoase, răspândite în toți Carpații, escaladate pe parcursul anilor de autor, de la Munții Apuseni, Carpații Maramureșului, Alpii Rodnei, Munții Suhard, Rarău-Giumalău, Călimani, Hăghimaș, Ceahlău, Bucegi, Piatra Craiului, Făgăraș, Parâng, Retezat și terminând cu Munții Banatului. Este ca o continuare a ghidului prezentat anterior, în care sunt valorificate o mare parte din fotografiile realizate de autor, în timpul călătoriilor de documentare sau însoțind grupuri de turiști, pe un traseu obișnuit prin Ucraina, la sosire, Ungaria și Slovacia, la întoarcere, la distanțe în timp și în anotimpuri diferite. Sunt panorame cu văi, creste, vârfuri, trecători și lanțuri muntoase, obiective istorice, specii de faună și floră, lacuri alpine, care cu boi, târguri, aspecte din multe stâni și colibe părăsite, case tradiționale cu porți sculptate, femei torcând, troițe etc. din unghiuri diferite, cu detalii dintre cele mai interesante. Imaginile sunt însoțite de hărți și trei texte semnate, ca de obicei, de autor sau în colaborare: „Excursia pe plaiul Borzhava (din regiunea Transcarpatia), în 1997”, „România, anul 1994. Munții Călimani, Hăghimașului, Ceahlău”, „Ah! Bucovina...”.

Despre Radosław Kostuj și cele două volume au scris pagini impresionante colegii, prietenii și mulți dintre cei care au participat la excursiile organizate în România, precum acest articol din revista „Wierchy” (Vârfuri), din 2016 (autor Wiesław A. Wójcik), din care ne-am și inspirat în prezentarea noastră. Cărțile și-au găsit locul cuvenit în casele iubitorilor de natură și-i perpetuează memoria. În ceea ce ne privește, încă de la primirea lor, ca o necesitate, îndeosebi pentru fotografiile vii, realizate cu har, altele decât cele ce populează astăzi internetul de acasă, revenim la ele, pentru noi călătorii spirituale.

Poslowie – „Góry, ja i życie”, napisane przez autora, to esej o wielkiej głębi, owoc rozmyślań o życiu, świecie, Bogu, prawdziwe świadectwo wiary, w którym próbuje on wyjaśnić swoją miłość i silny pociąg do gór od lat dziecięcych, kiedy masywy górskie wydawały mu się gigantycznymi władcami z czasów minionych. Góry, przekonuje podając na to przykłady, nauczyły go wiary, wierności, wytrwałości, rozsądku i szacunku, bo od natury się uczymy, uczymy się, choć nigdy dostatecznie.

W rok później, w 2014 r., także dzięki wytrwałości pani Zofii Kostuj, pod patronatem Towarzystwa Polsko-Rumuńskiego w Krakowie, kierowanego przez Ignata Timara, ukazał się wspaniały album fotograficzny autorstwa Radosława Kostuja dla miłośników gór w Polsce, zatytułowany „Przez Góry Rumunii”. Album otwiera mapa Rumunii, przedstawiająca 14 pasm górskich, rozsianych po całych Karpatach, zdobywanych przez autora przez całe lata, od Gór Apuseni, Karpat Marmaroskich, Alp Rodniańskich, Gór Suhard, Rarău-Giumalău, Gór Kelimeńskich, Gór Hăghimaș, Gór Ceahlău, Bucegi, Piatra Craiului, Gór Fogaraskich, Gór Parâng, Retezatu, a kończąc na Górach Banackich. Jest to jakby kontynuacja wcześniej prezentowanego Przewodnika, w którym wykorzystano dużą część fotografii wykonanych przez autora podczas jego dokumentalnych podróży lub wyjazdów jako przewodnik grup turystycznych, na zwyczajowej trasie do Rumunii przez Ukrainę, a przez Węgry i Słowację w drodze powrotnej, w różnych odstępach czasu i w różnych porach roku. Są tu panoramy dolin, grzbiety, szczyty, przełęcze i pasma górskie, zabytki, rośliny i zwierzęta, górskie jeziora, wozy zaprzężone w woły, zdjęcia z jarmarków, opuszczone chaty i bacówki, tradycyjne domy z rzeźbionymi bramami, sprzedające kobiety, przydrożne krzyże itp., fotografowane z różnych perspektyw, z ciekawymi detalami. Zdjęciom towarzyszą mapy i trzy teksty napisane, jak zwykle, przez autora lub we współpracy: „Wycieczka na Poloninę Borżawa (na Zakarpaciu) z 1997”, „Za drugą miedzą, 1994. Góry Călimani, Hăghimașului, Góry Ceahlău”, „Ach! Bucovina...”.

O Radosławie Kostuju i jego dwóch publikacjach w interesujący sposób pisali koledzy, przyjaciele i wielu z tych, którzy uczestniczyli w zorganizowanych wyjazdach do Rumunii, jak choćby w artykule z „Wierchów” z 2016 r. (autor Wiesław A. Wójcik), z którego również czerpałam inspirację do mojego tekstu. Książki znalazły należne im miejsce w domach miłośników przyrody i utrwalają

Mama lui Radosław, doamna Zofia Kostuj, este, în rândul ei, o mare admiratoare și prețuitoare a României. Participă la toate activitățile Societății Polono-Române din Cracovia sau la alte manifestări legate de România, fiind una dintre colaboratoarele apropiate ale domnului consul onorific, Ignat Timar; de fapt, așa ne-am cunoscut mai bine, cu ocazia unei conferințe la Institutul de Științe Auxiliare ale Istoriei „Collegium Kołłątaj” al Universității Jagiellone, în cadrul programului Erasmus. Doamna Zofia Kostuj a fost prezentă și la simpozioanele organizate de Uniunea Polonezilor din România la Suceava.

Numai așa, mi-a mărturisit, se simte mai aproape de fiul său iubit, iar minunații săi nepoți, sprijin de nădejde, care au împrumutat nu numai fizicul, dar și caracterul tatălui lor, îi dau forța de a merge mai departe.

prof. Olimpia Mitric

– *Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava*

¹ Acest articol a apărut în „Crai Nou” din 9 martie 2023.

pamieć o autorze. Jeśli chodzi o mnie, to od momentu ich otrzymania, czuję potrzebę wracania do nich po nowe duchowe podróże, zwłaszcza do fotografii wykonanych z wielkim talentem, tak innych od tych, które zapełniają dzisiejszy Internet.

Matka Radosława, pani Zofia Kostuj, jest również wielką miłośniczką i wielbicielek Rumunii. Uczestniczy w działaniach Towarzystwa Polsko-Rumuńskiego w Krakowie i w innych wydarzeniach związanych z Rumunią, współpracuje z konsulem honorowym Rumunii w Krakowie Ignatem Timarem; zresztą tak właśnie poznałyśmy się bliżej, przy okazji konferencji organizowanej przez Zakład Nauk Pomocniczych Instytutu Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie w Collegium Kołłątaja, w ramach programu Erasmus. Pani Zofia Kostuj była również obecna na sympozjach organizowanych w Suczawie przez Związek Polaków w Rumunii.

Tylko w ten sposób – zwierzała mi się – czuje się bliżej ukochanego syna, a siłę do dalszego działania dają jej wspaniałe wnuki, niezawodne wsparcie, które odziedziczyły po swoim ojcu nie tylko wygląd, ale i jego charakter.

Tłum. Anca Stroescu

¹ Artykuł ukazał się w „Crai Nou” z 9 marca 2023 r.

ROCZNICE ROKU 2023

Rok Pamięci Bohaterek i Bohaterów Getta Warszawskiego

Senat Rzeczypospolitej Polskiej ustanowił rok 2023 Rokiem Pamięci Bohaterek i Bohaterów Getta Warszawskiego. W ten szczególny sposób Senat uczcił przypadającą w kwietniu 2023 r. 80. rocznicę wybuchu powstania w getcie warszawskim. Uchwalała tę „Senat Rzeczypospolitej Polskiej oddaje hołd poległym oraz tym, którzy przeżyli i do końca swoich dni podnosili głos protestu przeciwko zbrodnicy planom zagłady narodu żydowskiego”.

W utworzonym w 1940 r. getcie warszawskim Niemcy zamknęli 400 tys. Żydów. Wielu z nich zmarło z chorób i głodu. W dniu 22 lipca 1942 r. rozpoczęli wielką akcję deportacyjną więźniów getta do obozu zagłady w Treblince, która zakończyła się śmiercią niemal 300 tys. warszawskich Żydów. Jesienią 1942 r., po zakończeniu tej akcji w getcie pozostało około 60 tys. osób. Byli to głównie ludzie

ANIVERSĂRILE ANULUI 2023

Anul Memoriei Eroinelor și Eroilor Ghetoului din Varșovia

Senatul Republicii Polone a declarat anul 2023 Anul Memoriei Eroinelor și Eroilor Ghetoului din Varșovia. În acest mod special, în aprilie 2023, Senatul a comemorat împlinirea a optzeci de ani de la izbucnirea revoltei din ghetoul din Varșovia. Prin această hotărâre „Senatul Republicii Polone aduce un omagiu celor căzuți și celor care au supraviețuit și și-au ridicat vocea de protest până la sfârșitul zilelor lor împotriva planurilor criminale de exterminare a națiunii evreiești”.

În ghetoul din Varșovia, înființat în anul 1940, naștiții au închis 400 de mii de evrei. Mulți dintre ei au murit din cauza bolilor și a foametei. În ziua de 22 iulie 1942 au început marea acțiune de deportare a deținuților din ghetou în lagărul de exterminare de la Treblinka, care a provocat moartea a aproape 300 de mii de evrei din Varșovia. În toamna anului 1942,

młodzi, zatrudnieni w niemieckich warsztatach produkcyjnych. W tych warunkach, gdy nie pozostawało im nic do stracenia, narodziła się myśl o zbrojnym oporze. 19 kwietnia 1943 r. ci młodzi ludzie podjęli walkę zbrojną z Niemcami. Powstańcy nie mogli mieć nadziei na zwycięstwo. Wybrali śmierć z bronią w ręku.

Powstanie było największym zbrojnym zrywem Żydów podczas II wojny światowej, a zarazem pierwszym powstaniem miejskim w okupowanej Europie. Było ono odpowiedzią na bestialstwo nazistów, którzy postawili sobie za cel wymordowanie całego narodu.

Powstanie w getcie, dziś upamiętnione w kilku miejscach Warszawy, jest jednym z najbardziej symbolicznych i opisywanych wydarzeń w historii Holokaustu. Kluczowe znaczenie dla jego zrozumienia mają kwestie ideologiczne: obrona honoru ginącego narodu żydowskiego oraz udział Żydów w antyfaszystowskiej walce o wyzwolenie Polski i Europy.

„Jako obywatelki i obywatele Polski – kraju doszczętnie zniszczonego podczas II wojny światowej i noszącego po dzień dzisiejszy dotkliwie ślady okupacji niemieckiej w wymiarze społecznym, kulturalnym czy infrastrukturalnym – mamy obowiązek stania na straży pamięci ofiar i podejmowania wszelkich działań uniemożliwiających powtórzenie się tej historii” – napisano w uchwale. „Warunkiem realizacji tej misji jest przede wszystkim edukacja młodego pokolenia. Wierzimy, że ustanowienie roku 2023 Rokiem Pamięci Bohaterek i Bohaterów Getta Warszawskiego pozwoli nie tylko przywołać ich świadectwa, ale stanie się także okazją do refleksji nad powszechnymi wartościami, takimi jak: bezpieczeństwo, dom, wolność, które uznajemy za oczywiste, ale ich prawdziwą wagę i znaczenie odkrywamy dopiero w chwili, gdy stają się zagrożone”.

Uroczyste obchody Roku Pamięci Bohaterek i Bohaterów Getta Warszawskiego zainaugurowano 29 marca w Senacie RP. Towarzyszyła im prezentacja wybranych eksponatów z Muzeum Getta Warszawskiego.

Także w Parlamencie Europejskim w Brukseli zorganizowano seminarium poświęcone 80. rocznicy powstania w getcie warszawskim wraz z okolicznościową wystawą.

Do obchodów włączyło się Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, organizując szereg działań naukowych, edukacyjnych i popularyzatorskich, by przypomnieć zarówno o powstaniu, jak i ludziach biorących w nim udział.

după terminarea acestei acțiuni în ghetou au rămas în jur de 60 de mii de persoane. Erau în principal tineri angajați în ateliere de producție germane. În aceste condiții, când nimic nu mai era de pierdut, s-a născut ideea de rezistență armată. În ziua de 19 aprilie 1943, acei oameni tineri au început lupta armată împotriva naziștilor. Insurgenții nu puteau spera la victorie. Au ales moartea cu arma în mână.

Revolta din aprilie a fost cea mai mare revoltă a evreilor din timpul celui de-Al Doilea Război Mondial și prima revoltă urbană din Europa. A fost un răspuns la bestialitatea naziștilor care și-au propus să ucidă întreaga națiune.

Revolta din ghetou, comemorată astăzi în mai multe locuri din Varșovia, este unul dintre cele mai importante și descrise evenimente din istoria Holocaustului.

„Ca cetățeni ai Poloniei – țară complet distrusă în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, care până în ziua de astăzi poartă urmele dureroase ale ocupației naziste în dimensiunea socială, culturală sau infrastructurală – suntem obligați să păstrăm memoria victimelor și să luăm toate măsurile necesare pentru a preveni repetarea acestei istorii” – s-a scris în hotărâre. „Condiția realizării acestei misiuni este, în primul rând, educarea tinerei generații. Credem că declararea anului 2023, Anul Memoriei Eroinelor și Eroilor Ghetoului din Varșovia va permite nu doar reamintirea mărturiilor lor, ci va deveni și o oportunitate de a reflecta asupra valorilor comune, precum securitatea, casa, libertatea, pe care le considerăm evidente, dar le descoperim adeverata importanță și semnificație abia atunci când sunt amenințate”.

Manifestările de deschidere a Anului Memoriei Eroinelor și Eroilor Ghetoului din Varșovia au început pe 29 martie în Senatul RP. Inaugurarea a fost însoțită de prezentarea unor exponate de la Muzeul Ghetoului din Varșovia.

De asemenea, la Bruxelles, în Parlamentul European a fost organizat un seminar dedicat comemorării a 80 de ani de la revolta din ghetoul din Varșovia, însoțit de o expoziție.

Muzeul de Istorie a Evreilor „POLIN” s-a alăturat manifestărilor comemorative organizând o serie de evenimente științifice, educaționale și de popularizare pentru a aminti atât despre revoltă, cât și despre oamenii care au luat parte la ea.

Aleksander Fredro

W czerwcu przypada 230. rocznica urodzin Aleksandra Fredry, najwybitniejszego polskiego komediopisarza, pamiętnikarza, poety oraz żołnierza kampanii napoleońskich.

„W uznaniu zasług dla polskiej kultury Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustanowił rok 2023 Rokiem Aleksandra Fredry” – napisano w uchwale.

Aleksander Fredro urodził się 20 czerwca 1793 r. w Surochowie koło Jarosławia. Jako 16-letni chłopiec wstąpił na ochotnika do armii Księstwa Warszawskiego, dowodzonej przez księcia Józefa Poniatowskiego. Brał udział m.in. w wyprawie na Moskwę w 1812 r. i dosłużył się stopnia kapitana. Za męstwo w walkach został odznaczony Złotym Krzyżem Orderu Virtuti Militari, a przez cesarza Francuzów Napoleona Bonaparte Orderem Legii Honorowej.

W uchwale wskazano, że Fredro „doskonale znał teatr europejski i jego tradycje, do których świadomie nawiązywał w swojej twórczości. Napisał kilkadziesiąt utworów scenicznych: komedii, fars, grotesek i wodewilów, które szybko trafiały na sceny teatrów lwowskiego, warszawskiego i krakowskiego”.

Debiutem scenicznym Aleksandra Fredry była sztuka „Intryga na prędce, czyli nie ma złego bez dobrego”, która powstała w roku 1815, a pierwszy raz wystawiona została w 1817 r. Jednym z najbardziej znanych dzieł Fredry są „Śluby panieńskie”. Na uwagę zasługują również „Zemsta”, „Damy i huzary”, „Pan Jowialski” czy „Dożywocie”.

Aleksander Fredro znany jest również jako twórca bajek i wierszy dla dzieci, między innymi: „Małpa w kąpielu”, „Paweł i Gawel” czy „Osiołkowi w żłoby dano”.

W 1839 r. przerwał działalność literacką pod wpływem ataków krytyki i na kilkanaście lat zaprzestał twórczości, pisząc jedynie w latach 1846-1848 pamiętnik z czasów napoleońskich „Trzy po trzy”, uważany za klasykę literatury wspomnieniowej.

W latach 1850-1855 przebywał we Francji, gdzie po powstaniu węgierskim znalazł schronienie jego syn Jan Aleksander Fredro, także komediopisarz.

Zmarł we Lwowie 15 lipca 1876 r. Został pochowany w rodzinnej krypcie w Rudkach koło Lwowa.

În iunie vom aniversa 230 de ani de la nașterea lui Aleksander Fredro, cel mai de seamă autor de comedii, memorialist, poet și soldat al campaniilor napoleoniene.

„Ca recunoaștere a contribuției sale la cultura poloneză, Seimul Republicii Polone a declarat anul 2023, Anul Aleksander Fredro” – s-a scris în rezoluție.

Aleksander Fredro s-a născut pe 20 iunie 1793 la Surochów, lângă Jarosław. La vârsta de 16 ani s-a oferit voluntar în armata Ducatului Varșoviei, comandată de Józef Poniatowski. A luat parte la expediția spre Moscova în 1812 și a obținut gradul de căpitan. Pentru vitejie în lupte a fost distins cu Crucea de Aur a Ordinului Virtuti Militari, iar de către împăratul francez, Napoleon Bonaparte, cu Ordinul Legiunii de Onoare.

În rezoluție se precizează că Fredro „cunoștea foarte bine teatrul european și tradițiile lui la care făcea referire în mod conștient în lucrările sale. A scris câteva zeci de piese scenice: comedii, farse, piese grotești și vodeviluri, care și-au găsit repede drumul către teatrele din Liov, Varșovia și Cracovia”.

Aleksander Fredro a debutat pe scenă cu piesa „Intriga din senin sau nu există rău fără bine” care a fost scrisă în 1815 și pusă în scenă în 1817. Una dintre cele mai renumite lucrări ale lui Fredro este „Śluby panieńskie” (Jurăminte de copilă). Merită, de asemenea, atenție, „Zemsta” (Răzbunarea), „Damy i husary” (Dame și husari), „Pan Jowialski” sau „Dożywocie” (Detenție pe viață).

Fredro este cunoscut și ca scriitor de basme și poezii pentru copii: „Małpa w kąpielu” (Maimuța în baie), „Paweł și Gawel” sau „Osiołkowi w żłoby dano” (Măgărușului i s-a pus în iesle).

În anul 1839 și-a întrerupt activitatea literară sub influența atacurilor de critică și pentru mai mulți ani a încetat să scrie, abia în anii 1846-1848 scriind un jurnal din epoca napoleoniană „Trzy po trzy”, considerat un clasic al literaturii de memorialistică.

În anii 1850-1855 a trăit în Franța, unde după răscola din Ungaria a găsit refugiu și fiul său Jan Aleksander Fredro, de asemenea autor de comedii.

A murit la Liov pe 15 iulie 1876. A fost înmormântat în cripta familiei din Rudki, de lângă Liov.

Aleksander Fredro był człowiekiem pełnym wewnętrznych sprzeczności: aktywny i zaangażowany w sprawy publiczne, szukał zarazem samotności i przejawiał skłonności do mizantropii. Ostatnie lata życia, naznaczone chorobami, spędził z dala od świata w gronie rodzinnym.

Był autorem komedii obyczajowych z życia szlachty, głównie prowincjonalnej. W swoich utworach ukazał mistrzostwo w tworzeniu charakterystyki bohaterów, kształtowaniu akcji i giętkości języka. Wprowadził akcenty humorystyczne i elementy komiki ludowego teatru. Utwory Fredry weszły na stałe do kanonu polskiej literatury i teatru.

Jego imieniem nazwano wiele szkół, ulic i instytucji kulturalnych. Przed Teatrem im. Juliusza Słowackiego w Krakowie znajduje się popiersie Fredry autorstwa Cypriana Godebskiego, ustawione tam już 1900 r. Inny pomnik poświęcony Fredrze stoi we Wrocławiu. W Gnieźnie funkcjonuje Teatr im. Aleksandra Fredry, jedyny w Polsce nazwany jego imieniem.

Uchawała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zdecydowano o ustanowieniu roku 2023 Rokiem Aleksandra Fredry.

Aleksander Fredro a fost un om plin de contradicții interioare – activ și angajat în probleme publice, în aceleași timp căutând singurătatea, avea tendințe de mizantropie. Ultimii ani de viață, marcați de boli, i-a petrecut departe de lume, alături de familie.

A fost autorul unor comedii sociale din viața nobilimii, mai ales a celei provinciale. În opera sa a dat dovadă de măiestrie în caracterizarea personajelor, modelarea acțiunii și flexibilitatea limbajului. A introdus accente umoristice și elemente de comedie de teatru popular. Operele lui Fredro au intrat definitiv în canonul literaturii și teatrului polonez.

Multe școli, străzi și instituții culturale poartă numele lui. În fața Teatrului „Juliusz Słowacki” din Cracovia se află bustul lui, creat de Cyprian Godebski, montat acolo deja în anul 1900. Alt monument dedicat lui Fredro se află în Wrocław. La Gniezno funcționează Teatrul „Aleksander Fredro”, unicul în Polonia care-i poartă numele.

Prin rezoluția Seimului Republicii Polone s-a decis că anul 2023 va fi Anul Aleksander Fredro.

Barbara Breabăn

KRONIKA BUKOWIŃSKICH POLAKÓW

1899

CRONICA POLONEZILOR BUCOVINENI

MAI

05.01. – Czerniowce: Otdąd biuro redakcji i administracji „Gazety Polskiej” mieściło się przy ul. św. Mikołaja l. 12.

05.01. – Czerniowce, koleje państwowe: Wprowadzono nowy rozkład jazdy pociągów.

05.01. – Czerniowce, siedziba Czytelni Polskiej TPBPiCP: Pod przewodnictwem Matyldy Zacharowej zwyczajne miesięczne zgromadzenie zarządu Koła Pań dla załatwienia administracyjnych spraw bieżących, wysłuchania sprawozdań z działalności komisji wdrażających pomysł utworzenia Bursy Polskiej w Czerniowcach. Na zgromadzeniu byli obecni: Jadwiga Blaimowa, Izabela Krzyżanowska, Wanda Patlewiczowa, Maria Smyczyńska, Amelia Węglowska, Seweryna Wisłocka, Klemens Kołakowski, ks. prof. Aleksander Opolski, Wisłocki, Otton Mieczysław Żukowski.

MAI

05.01. – Cernăuți: De atunci, biroul redacției și al administrației „Gazetei Polone” s-a aflat pe str. Sf. Nicolae 12.

05.01. – Cernăuți, căile ferate de stat: a fost introdus un nou orar al circulației trenurilor.

05.01. – Cernăuți, sediul Societății Polone al APAF și L: A avut loc ședința lunară obișnuită a Consiliului de Conducere al Cercului Doamnelor sub conducerea Matildei Zacharowa, pentru a rezolva chestiuni administrative curente, pentru a asculta rapoartele privind activitatea comisiilor de implementare a ideii de înființare a unui Internat Polonez la Cernăuți. La adunare au participat: Jadwiga Blaim, Izabela Krzyżanowska, Wanda Patlewicz, Maria Smyczyńska, Amelia Węglowska, Seweryna Wisłocka, Klemens Kołakowski, pr. prof. Aleksander Opolski, Wisłocki, Otton Mieczysław Żukowski.

05.03. – Sadogóra: Przeżywszy lat 62 zmarł Ignacy Parolla, nauczyciel gminny.

05.04. – Czerniowce, Ratusz: Instalacja bar. Antoniego Kochanowskiego, po raz piąty wybranego na prezydenta Czerniowiec.

05.[pierwsze dni]. – Czerniowce, Teatr Miejski: Pierwotnie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” planowało urządzić obchód Konstytucji Trzeciego Maja. W programie miały znajdować się: „Prolog”, dramat „Kazimierz Wielki” oraz „Epilog sceniczny”.

05.05. – Czerniowce: W zastępstwie naczelnika okręgowego „Sokoła” Świątkiewicza, naczelnik „Sokoła” kołomyjskiego Mianowski lustrował tutejsze Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”.

05.<07. – Czerniowce: Delegacja tutejszych nauczycieli podziękowała prezydentowi miasta bar. Antoniemu Kochanowskiemu za podwyżkę płac nauczycielskich.

05.<07. – Czerniowce: Tutejsza Rada Miejska zwróciła się do ministerstwa kolei o zrównanie stacji Volksgarten z Dworcem Głównym pod względem opłat transportowych i utworzenie ekspozytury celnej.

05.06. – Lwów: Posiedzenie galicyjskiego komitetu Bursy Polskiej Adama Mickiewicza w Czerniowcach z udziałem Klemensa Kołakowskiego, A. Wisłockiego, posła Wiesiołowskiego – z Czerniowiec.

5.07. – Czerniowce, siedziba Czytelni Polskiej TPBPiCP: Zapowiedziany na ten dzień popis członków „Sokoła” wykonujących ćwiczenia przygotowane na Zlot Sokoli w Kołomyi nie doszedł do skutku z powodu nieprzewidzianych przeszkód i został odroczony na czwartek 11 maja. W związku z przygotowaniem na ów zlot czerniowiecki „Sokół” zrezygnował z urządzenia obchodu 105. rocznicy uchwalenia Konstytucji Trzeciego Maja, pierwotnie planowanego na pierwsze dni maja 1899 r.

05.08-19,12-13. – Bukowina: Pisemny egzamin dojrzałości we wszystkich szkołach średnich całej Bukowiny.

05.09. – Czerniowce, siedziba TPBPiCP: Nadzwyczajne posiedzenie zarządu Koła Pań na Bukowinie pod przewodnictwem Matyldy Zacharowej. Wyśłuchano sprawozdania Klemensa Kołakowskiego z udziału delegatów w zgromadzeniu lwowskiego Komitetu Bursy Polskiej w Czerniowcach, podziękowano delegatom za trud i wsparcie, na pisemny wniosek E. Kepplerowej ze Lwowa postanowiono powołać komisję czytelnianą, która miała zająć się tworzeniem czytelnii na Bukowinie oraz zaopatrywaniem ich w odpowiednie polskie wydawnictwa. Na przewodniczącą tej komisji powołano Amelię

05.03. – Sadogura: Ignacy Parolla, profesor al. munej, a decedat la vârsta de 62 de ani.

05.04. – Cernăuți, primăria: Instalarea bar. Antoni Kochanowski care a fost ales pentru a cincea oară ca primar al orașului Cernăuți.

05.[primele zile]. – Cernăuți, Teatrul Orășenesc: Inițial, Societatea de Gimnastică „Sokół” plănuia să organizeze celebrările prilejuate cu ocazia Zilei Constituției din 3 Mai. Programul urma să includă: „Prologul”, drama „Cazimir cel Mare” și „Epilogul scenic”.

05.05. – Cernăuți: În locul directorului Societății de Gimnastică „Sokół” din district, Świątkiewicz, directorul Societății de Gimnastică „Sokół” din Colomeea, Mianowski, a controlat Societatea de Gimnastică „Sokół” din oraș.

05.<07. – Cernăuți: O delegație de profesori din localitate i-a mulțumit primarului orașului, bar. Antoni Kochanowski, pentru creșterea salariilor profesorilor.

05.<07. – Cernăuți: Consiliul Orășenesc s-a adresat Ministerului Căilor Ferate să facă stația Volksgarten egală cu stația Dworzec Główny în ceea ce privește tarifele de transport și să înființeze o sucursală vamală.

05.06. – Liov: A avut loc ședința Comitetului Galician al Internatului Polonez „Adam Mickiewicz” din Cernăuți, cu participarea lui Klemens Kołakowski, A. Wisłocki, deputatul Wiesiołowski – din Cernăuți.

5.07. – Cernăuți, sediul Societății Polone de Lectură al APAF și L: A avut loc demonstrația membrilor Societății de Gimnastică „Sokół” care au executat exerciții pregătite pentru Adunarea Șoimilor din Colomeea, anunțată pentru acea zi, dar care nu a avut loc din cauza unor obstacole neprevăzute și a fost amânată pentru joi, 11 mai. Din cauza pregătirilor pentru această adunare, Societatea de Gimnastică „Sokół” din Cernăuți a anulat organizarea sărbătorii a 105 ani de la adoptarea Constituției din 3 Mai, planificată inițial pentru primele zile ale lunii mai, în anul 1899.

05.08-19,12-13. – Bucovina: A avut loc examenul scris de maturitate la toate liceele din Bucovina.

05.09. – Cernăuți, sediul APAF și L: A avut loc ședința extraordinară a Conducerii Cercului Doamnelor din Bucovina, prezidată de Matilda Zacharowa. A fost ascultat un raport al lui Klemens Kołakowski privind participarea delegaților la adunarea Comitetului Internatului Polonez din Cernăuți la Liov, s-a mulțumit delegaților pentru eforturile și sprijinul acordat și, la cererea scrisă a E. Kepplerowa din

Węglowską, która do pracy powoła grono panienek polskich. Postanowiono, że delegatki Koła powinny raz w miesiącu składać ustne względnie pisemne sprawozdania z wyników jednania członków oraz zebranych kwot na bursę czerniowiecką. Zapowiedziano publikowanie ofiarodawców w „Gazecie Polskiej”.

05.10. – Suczawa: Tego dnia opuścił miasto starosta powiatowy dr Bazyli Duzinkiewicz, bardzo zasłużony dla Suczawy i tamtejszych Polaków (m.in. wymógł od Rady Szkolnej Krajowej naukę języka polskiego w szkołach powiatu suczawskiego, co zostało odnotowane przez anonimowego korespondenta).

05.11. – Czerniowce, sala ratuszowa: Konrad Pekelmann wygłosił w języku niemieckim kilka utworów „modnych poetów” na dochód budowy pomnika prof. Wachlowskiego.

05.11. – Gurahumora: Wybuchł ogromny pożar miasta. Ocalało zaledwie kilka domów.

05.11. – Śniatyn: Autor podpisany literą W. napisał korespondencję do „Gazety Polskiej”, w której przedstawił obchód pięćdziesiątej rocznicy zgonu Juliusza Słowackiego. W programie znajdował się odczyt Wagnera o życiu i twórczości poety, gra na fortepianie, deklamacja „Ojca zadżumionych” oraz ostatnie dwa akty „Lilli Wenedy” w świetnym wykonaniu amatorów.

05.12. – Seret: Autor podpisany pseudonimem Amicus napisał korespondencję do „Gazety Polskiej” o sprzecznym z prawem nienauczaniu języka polskiego kilkadziesiątorga dzieci polskich w Tereblestach Rumuńskich, gdzie mieszka 400 rodzin polskich.

05.13. – Czerniowce: Przedstawicielki Koła Pań TSL pod przewodnictwem Matyldy Zacharowej złożyły życzenia ks. prał. Józefowi Schmidowi. Także delegacja Koła Polskiego, „Ogniska”, „Sokoła” i TPBPiCP winszowała proboszczowi ks. prałatowi Józefowi Schmidowi wysokiego odznaczenia. W imieniu delegatów serdecznie przemawiał radca dworu J. Wisłocki.

05.14. – Czerniowce, siedziba Czytelni Polskiej TPBPiCP: Przeniesiony na ten dzień popis członków „Sokoła”, wykonujących ćwiczenia przygotowane na Złot Sokoli w Kołomyi.

05.14. – Czerniowce, siedziba Czytelni Polskiej: Walne zgromadzenie członków bukowińskiego Koła Polskiego.

05.14. – Czerniowce – Kocmań: Tego dnia w „Gazecie Polskiej” ukazała się Odezwa komitetu rozbu-

Liov, s-a decis înființarea unei comisii a sălii de lectură, care să se ocupe de înființarea de săli de lectură în Bucovina și de aprovizionarea acestora cu publicații poloneze adecvate. Amelia Węglowska a fost numită președintă a acestei comisii, iar un grup de doamne poloneze a fost desemnat să lucreze în cadrul acesteia. S-a hotărât ca delegatele Cercului să raporteze oral sau în scris, o dată pe lună, despre rezultatele atragerii de noi membri și despre sumele colectate pentru Internatul din Cernăuți. S-a anunțat că donatorii vor fi publicați în „Gazeta Polonă”.

05.10. – Suceava: În acea zi, prefectul districtului, dr. Bazyli Duzinkiewicz, care a adus mari servicii Sucevei și polonezilor de acolo (printre altele, a forțat Consiliul Școlii Naționale să predea limba polonă în școlile din districtul Suceava, după cum a remarcat un corespondent anonim), a părăsit orașul.

05.11. – Cernăuți, sala primăriei: Konrad Pekelmann a ținut prelegeri în limba germană a mai multor lucrări ale unor „poeti la modă” în beneficiul construirii unui monument a prof. Wachlowski.

05.11. – Gura Humorului: A izbucnit un incendiu uriaș în oraș. Doar câteva case au fost salvate.

05.11. – Sneatîn: Autorul, semnat cu criptonimul W., a scris o corespondență către „Gazeta Polonă” în care a prezentat celebrările prilejuite cu ocazia comemorării a cincizeci de ani de la moartea lui Juliusz Słowacki. Programul a inclus o prelegere a lui Wagner despre viața și opera poetului, un cântec la pian, declamația „Tatăl celor contaminați de ciumă” și a ultimelor două acte din „Lilla Weneda”, într-o interpretare excelentă a unor amatori.

05.12. – Siret: Autorul, semnat sub pseudonimul Amicus, a scris o corespondență către „Gazeta Polonă” despre ilegalitatea nepredării limbii polone pentru câteva zeci de copii polonezi din Tereblecea Românească, unde locuiesc 400 de familii poloneze.

05.13. – Cernăuți: Reprezentantele Cercului de Doamne al SSP, în frunte cu Matylda Zacharowa, i-au adresat urări mons. Józef Schmid. Delegația Cercului Polonez, a Societății Academice Poloneze „Ognisko”, Societății de Gimnastică „Sokół” și APAF și L I-au felicitat, de asemenea, pe mons. Józef Schmid pentru înalta distincție. Consilierul de curte, J. Wisłocki a vorbit cu însuflețire în numele delegaților.

05.14. – Cernăuți, sediul Societății Polone de Lectură al APAF și L: A avut loc prezentarea mutată pentru această zi a membrilor Societății de Gimnastică „Sokół” care au efectuat exerciții pregătite pentru Adunarea Șoimilor din Colomeea.

dowy miejscowego kościółka mieszczącego zaledwie 150 osób na 2500 parafian.

05.14. – Kraków, sala Rady Miejskiej: Tadeusz Miciński wygłosił odczyt „Oaza chrześcijańska” na dochód Bursy Polskiej im. Adama Mickiewicza w Czerniowcach.

05.20. – Czerniowce, Dworzec Główny: Zbiórka i odjazd czerniowieckich sokołów na Zlot Okręgowy w Kołomyi.

05.21. – Czerniowce, kościół Podwyższenia Krzyża Świętego, niedziela Zielonych Świąt: Towarzystwo Śpiewu Kościelnego śpiewało mszę K. Reinecke, „Graduale” Freya i „Ofertorium” Stanisława Moniuszki.

05.<21. – Czerniowce: Przeżywszy lat 78 zmarła Aleksandra Dylewska, wspaniała Polka i chrześcijanka, wdowa po lekarzu wojskowym, matka Jana Dylewskiego (wiceprezydent wyższego sądu krajowego we Lwowie), Antoniego Dylewskiego (polny marszałek porucznik) i bar. Wandy Gostkowskiej. Przed śmiercią Aleksandra Dylewska ofiarowała 100 złr na rzecz czerniowieckiego TPBPiCP, a jej synowie dr Jan i Antoni Dylewscy złożyli 25 złr na fundusz Bursy Polskiej im. A. Mickiewicza w Czerniowcach. Jej pogrzeb odbył się we wtorek 23 maja. Kondukt prowadził ks. prał. Józef Schmid wraz z klerem trzech obrządków. Nad grobem przemawiał prof. ks. Leopold Schweiger, podnosząc jej cnoty i zasługi jako Polki, niewiasty i chrześcijanki o wielkich zasługach także na rzecz powstańców 1863 r.

05.21.-22. – Kołomyja, Zielone Świąta: Dwudniowy Zlot VII Okręgu Stanisławowskiego Sokołów.

05.21.-22. – Kraków: Zjazd Delegatów TSL, w którym brali udział delegowani przez czerniowieckie Koło Pań TSL: Zofia Kołakowska, Klemens Kołakowski, który został wybrany do Zarządu Głównego TSL, i Amelia Węglowska.

05.25. – Czerniowce, biblioteka Czytelni Polskiej: Za pośrednictwem „Gazety Polskiej” tego dnia powiadomiono o zmianie dni i godzin wypożyczania książek: w niedziele od godz. 15:00 do 17:00, w czwartki od godz. 14:00 do 15:00.

05.25. – Stróżeńiec: Staraniem starosty Krześniowskiego już tego dnia odbył się koncert na pomoc dla pogorzalców Gurahumory, który przyniósł 300 złr dochodu, a ponadto cały powiat przekazał na rzecz nieszczęśników 1000 złr i zapowiada dalszych ok. 1500 złr pomocy.

05.26. – Czerniowce, Liceum Żeńskie: Na wniosek ks. prał. Józefa Schmida zarząd liceum przegłoso-

05.14. – Cernăuți, sediul Societății Polone de Lectură: A avut loc adunarea generală a membrilor Cercului Polonez din Bucovina.

05.14. – Cernăuți – Cozmeni: În aceea zi, în „Gazeta Polonă” a fost publicată o proclamație a comitetului pentru extinderea bisericii din localitate, care adăpostea doar 150 de persoane din cei 2500 de enoriași.

05.14. – Cracovia, sala Consiliului Orașenesc: Tadeusz Miciński a ținut o prelegere despre „Oaza creștină” în beneficiul Internatului Polonez „Adam Mickiewicz” din Cernăuți.

05.20. – Cernăuți, Gara Centrală: A avut loc adunarea și plecarea echipei șoimilor din Cernăuți la Adunarea Șoimilor din Colomeea.

05.21. – Cernăuți, biserica Înălțării Sfintei Cruci, duminica Rusaliilor: Societatea Cântului Bisericesc a interpretat misa lui C. Reinecke, „Graduale” de Frey și „Ofertorium” de Stanisław Moniuszko.

05.<21. – Cernăuți: A murit Aleksandra Dylewska, la vârsta de 78 de ani, o mare poloneză și creștină, văduva unui medic militar, mama lui Jan Dylewski (vicepreședinte al Curții Naționale Superioare din Liov), Antoni Dylewski (locotenent feldmareșal) și a Wandei, soția bar. Gostkowski. Înainte de a muri, Aleksandra Dylewska a donat 100 de florini către APAF și L din Cernăuți, iar fiii ei, dr. Jan și Antoni Dylewski, au donat 25 de florini în beneficiul Internatului Polonez „A. Mickiewicz” din Cernăuți. În mormântarea ei a avut loc marți, 23 mai. Procesiunea a fost condusă de mons. Józef Schmid și de clerul celor trei rituri. Pr. prof. Leopold Schweiger a vorbit la mormânt, lăudând virtuțile și meritele ei ca poloneză, femeie și creștină de mare valoare chiar și pentru insurgenții din anul 1863.

05.21.-22. – Colomeea, Rusalii: A avut loc adunarea de două zile a șoimilor din districtului 7 al orașului Ivano – Frankivsk.

05.21.-22. – Cracovia: A avut loc Congresul delegaților SSP, la care au participat delegați ai Cercului de Doamne SSP din Cernăuți: Zofia Kołakowska, Klemens Kołakowski, care a fost ales în Consiliul de Conducere al SSP, și Amelia Węglowska.

05.25. – Cernăuți, biblioteka Societății Polone de Lectură: Prin intermediul „Gazetei Polone” din aceea zi, a fost anunțată modificarea zilelor și orelor de împrumut cărți: duminica de la ora 15:00 la 17:00, iar joia de la ora 14:00 la 15:00.

05.25. – Storojineț: Prin strădania primarului Krześniowski, în aceea zi a avut loc un concert pentru a ajuta victimele incendiului din Gura Humorului, care a donat 300 de florini, iar întregul district a donat

wał trzema głosami przeciw dwóm wprowadzenie nauki religii w języku polskim dla uczennic narodowości polskiej, spełniając oczekiwania konsystorza lwowskiego.

05.28. – Czerniowce: Tego dnia „Gazeta Polska” podała wiadomość, że m.in. prezydent Czerniowiec bar. Antoni Kochanowski ofiarował 50 złr na pogorzalców w Gurahumorze.

05.31. – Czerniowce: Rada Szkolna Krajowa tego dnia uregulowała stosunki językowe w kaczyczej szkole, gdzie uczono w języku polskim. Urzędowe sprawozdanie nie zawiera wiadomości, na czym ta regulacja polega. Autor notatki wyraził obawę, że być może idzie o wyrządzenie Polakom kolejnej krzywdy.

Jan Bujak – Kraków

1.000 de florini în folosul celor păgubiți și s-au promis încă 1.500 de florini ca ajutor.

05.26. – Cernăuți, Liceul de Fete: La cererea mons. Józef Schmid, consiliul de conducere al liceului a votat cu trei voturi pentru și două voturi împotriva pentru a introduce învățarea religiei în limba polonă pentru elevele de naționalitate poloneză, îndeplinind astfel așteptările consistoriului din Liov.

05.28. – Cernăuți: În aceea zi, „Gazeta Polonă” a raportat, printre altele, știrea că, primarul orașului Cernăuți bar. Antoni Kochanowski a donat 50 de florin victimelor incendiului din Gura Humorului.

05.31. – Cernăuți: În aceea zi, Consiliul Școlii Naționale a reglementat relațiile lingvistice în școala din Cacica, unde se predă limba polonă. Raportul oficial nu precizează despre ce este vorba în această reglementare. Autorul notei și-a exprimat îngrijorarea că ar putea fi vorba de provocarea altor prejudicii polonezilor.

Trad. Ștefania Carmen Dorosceac

KALENDARIUM ROCZNIC 2023 CALENDARUL ANIVERSĂRIILOR

CZERWIEC

03 VI – 230. rocznica urodzin **Antoniego Malczewskiego** (1793-1826), poety;

04 VI – 100. rocznica urodzin **Mieczysława Naruszewicza** (1923-2006), rzeźbiarza, projektanta przemysłowego;

05 VI – 80. rocznica śmierci **Wacława Bojarskiego** (1921-1943), pisarza, poety;

07 VI – 5. rocznica śmierci **Barbary Wachowicz-Napiórkowskiej** (1937-2018), pisarki, autorki biografii wielkich Polaków;

08 VI – 55. rocznica śmierci **Lucjana Rudnickiego** (1882-1968), pisarza i publicysty;

10 VI – 100. rocznica urodzin **Stanisława Jachnowicza** (1923-2020), architekta, urbanisty;

13 VI – 100. rocznica urodzin **Piotra Lutczyna** (1923-1985), reżysera, scenografa;

16 VI – 100. rocznica urodzin **Henryka Czyży** (1923-2003), kompozytora, dyrygenta, pisarza;

17 VI – 40. rocznica śmierci **Mirona Białoszewskiego** (1922-1983), poety, prozaika, dramatopisarza;

19 VI – 110. rocznica urodzin **Pawła Wróbla** (1913-1984), malarza;

20 VI – 230. rocznica urodzin **Aleksandra Fredry** (1793-1876), komediopisarza, poety, pamiętnikarza;

IUNIE

03 VI – 230 de ani de la nașterea lui **Antoni Malczewski** (1793-1826), poet;

04 VI – 100 de ani de la nașterea lui **Mieczysław Naruszewicz** (1923-2006), sculptor, proiectant industrial;

05 VI – 80 de ani de la moartea lui **Wacław Bojarski** (1921-1943), scriitor, poet;

07 VI – 5 ani de la moartea **Barbarei Wachowicz-Napiórkowska** (1937-2018), scriitoare, autoare de biografii a marilor polonezi;

08 VI – 55 de ani de la moartea lui **Lucjan Rudnicki** (1882-1968), scriitor și publicist;

10 VI – 100 de ani de la nașterea lui **Stanisław Jachnowicz** (1923-2020), arhitect, urbanist;

13 VI – 100 de ani de la nașterea lui **Piotr Lutczyn** (1923-1985), regizor, scenograf;

16 VI – 100 de ani de la nașterea lui **Henryk Czyż** (1923-2003), compozitor, dirijor, scriitor;

17 VI – 40 de ani de la moartea lui **Miron Białoszewski** (1922-1983), poet, prozator, dramaturg;

19 VI – 110 ani de la nașterea lui **Paweł Wróbel** (1913-1984), pictor;

20 VI – 230 de ani de la nașterea lui **Aleksander Fredro** (1793-1876), scriitor de comedii, poet, memorialist;

22 VI – 125. rocznica urodzin **Zenona Kosidowskiego** (1898-1978), pisarza, eseisty;
23 VI – 100. rocznica urodzin **Jerzego Lutowskiego** (1923-1985), pisarza, scenarzysty filmowego;
24 VI – 185. rocznica urodzin **Jana Matejki** (1838-1893), malarza;
28 VI – 80. rocznica urodzin **Ryszarda Krynickiego** (1943), poety;
30 VI – 100. rocznica urodzin **Teresy Sułowskiej-Bojarskiej** (1923-2013), pisarki, poetki i pedagoga.

22 VI – 125 de ani de la nașterea lui **Zenon Kosidowski** (1898-1978), scriitor, eseist;
23 VI – 100 de ani de la nașterea lui **Jerzy Lutowski** (1923-1985), scriitor, scenarist de film;
24 VI – 185 de ani de la nașterea lui **Jan Matejko** (1838-1893), pictor;
28 VI – 80 de ani de la nașterea lui **Ryszard Krynicki** (1943), poet;
30 VI – 100 de ani de la nașterea **Teresei Sułowska-Bojarska** (1923-2013), scriitoare, poetă și pedagogă.

Ogłoszenie

Szanowni Państwo – członkowie, sympatycy, a także wszyscy zainteresowani wstąpieniem do Związku Polaków w Rumunii – przypominamy o fakcie, że członkostwo w Związku Polaków w Rumunii, który jest jedyną organizacją polonijną działającą w Rumunii i uznaną przez rumuńskie władze, związane jest z opłatą składki członkowskiej w wysokości 10 RON rocznie.

Obowiązek ten dotyczy wszystkich organizacji mniejszości narodowych działających w Rumunii i jest wniesieniem symbolicznego wkładu od każdego z nas w funkcjonowanie organizacji i jej działania na rzecz zachowania naszej tożsamości narodowej.

Składki wносить należy albo bezpośrednio w siedzibie Związku Polaków w Rumunii w Domu Polskim w Suczawie, albo na ręce prezesów poszczególnych filii, którzy też udzielą Państwu wszelkich szczegółowych informacji na ten temat.

Anunț

Stimați Domni și Stimate Doamne – membri, simpatizanți, dar și toți cei interesați să adere la Uniunea Polonezilor din România – Vă reamintim despre faptul că apartenența la Uniunea Polonezilor din România, care este unica organizație a polonezilor din România, fiind recunoscută de autoritățile române, se plătește printr-o cotizație în valoare de 10 lei pe an.

Această obligație le revine tuturor organizațiilor minorităților naționale de pe teritoriul României și reprezintă o contribuție simbolică de la fiecare dintre noi pentru funcționarea organizației și a activității sale în folosul păstrării identității noastre naționale.

Contribuția poate fi făcută fie direct la sediul Uniunii Polonezilor din România, la Casa Polonă din Suceava, fie președinților fiecărei filiale locale în parte, și care vă vor da toate informațiile despre acest subiect.

Zarząd Związku Polaków w Rumunii
Conducerea Uniunii Polonezilor din România

KARTA POLAKA

Karta Polaka – to dokument, który jest potwierdzeniem przynależności do narodu polskiego. Zaświadcza o związkach z Polską, jej kulturą, językiem i tradycjami. Może zostać przyznany osobie nieposiadającej polskiego obywatelstwa ani też zezwolenia na stały pobyt w Polsce. Jest wyrazem moralnego obowiązku polskich władz wobec Polaków, którzy ze względu na swoje poczucie tożsamości narodowej pragną uzyskać potwierdzenie przynależności do narodu polskiego.

O przyznanie Karty Polaka należy wystąpić do Konsulatu RP w Bukareszcie. Informacje na temat procedury składania wniosków znajdują się na stronie internetowej Związku Polaków w Rumunii: www.dompolski.ro

Informacji oraz pomocy udzielić mogą także bezpośrednio pracownicy Domu Polskiego w Suceawie.

Karta Polaka (Carta Polonezului) – este un document care reprezintă confirmarea apartenenței la poporul polonez. Atestă legăturile cu Polonia, cu cultura, limba și tradițiile ei. Acest document poate fi acordat unei persoane care nu posedă cetățenie polonă și nici permis de ședere permanentă în Polonia. Karta Polaka reprezintă datoria morală a autorităților polone față de polonezii care având sentimentul identității naționale doresc să obțină o confirmare a apartenenței la poporul polonez.

Pentru a primi Karta Polaka trebuie să vă adresați Consulatului R.P. din București. Informații legate de procedurile de depunere a cererilor se află pe pagina de internet a Uniunii Polonezilor din România: www.dompolski.ro

Informații suplimentare sau ajutor vă pot oferi și angajații Casei Polone din Suceava.

Pismo Związku Polaków w Rumunii | Revista Uniunii Polonezilor din România

POLONUS

ISSN 1223-4192

Str. Ion Vodă Viteazul nr 5

720034 Suceava

Tel./fax: +40 230 520355

redactia_polonus@yahoo.com

www.dompolski.ro

DTP | Druk | Tipar

Redaktor naczelny

Redactor-șef

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Kolektyw redakcyjny

Colectivul de redacție

Barbara Breabăn

Iuliana Agneșca Dascălu

Ștefania Carmen Dorosceac

*Proiectul finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu „Polonia i Polacy za Granicą 2023”.*

*Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana
z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.*

*Proiectul este finanțat din fondurile Cancelariei Președintelui Consiliului de Miniștri al RP
în cadrul concursului „Diaspora și Polonezii din Străinătate 2023”.*

*Publicația prezintă doar opiniile autorilor și nu poate fi identificată
cu poziția oficială a Cancelariei Președintelui Consiliului de Miniștri al RP.*

